

אורי קליג (מורח חדש)
עמו יומי בלתי סלקני בשפה העברית
העורכת ד"ר נ. פרסון
העורך האחראי דוד פו
המרייל: מורה חדש בע"מ. ת"א. חננו 7.
OTVENEKÉK ÉVFOLYAM
pósmunkások: Dr. MARTON GIZELLA
pósmunkások: SCHON DEZSO
Kiadó: Mirisch Chádás Ltd., Tel-Aviv
Háncsér 7. - POB 831.
Telefon: 30011.

Ézer Weizmann tábornok:

"Az izraeli hadsereg sosem áll szemben ennyire legyengült ellenséggel mint most"

Arammal telített hálózatot építenek ki a jordániai határon — A tüzértéget és a páncélos hadsereget megerősítette a háborús szakmány — A haditengerészet modern és gyors vízijárművek birtokába jut

— AZ UJ KELET KATONAI TUDÓSÍTÓJÁTÓL —
Ezer Weizmann tábornok, a hadművelési osztály főnöke csütörtök délután sajtókonferencia keretében részletes beszámolót adott a hadsereg jelenlegi helyzetéről és a jövő évi munkatervéről. A beszámoló alapfőszabát a derűlátás és az optimizmus képezte. Húsz éves fennállása óta — mondotta — az izraeli hadseregnek sosem voltak ilyen kifünő pozíciói és sosem állt szemben egy erkölcsileg és fizikailag annyira megvert ellenséggel, mint most, majlnem egy évvel a hatnapos háború után.

Ezredása bevezetésében Weizmann tábornok azt fejtette, hogy a jövő évi munkaterv a következők szerint alakul: az izraeli hadseregnek a jövő évi munkatervét a következők szerint alakul: az izraeli hadseregnek a jövő évi munkatervét a következők szerint alakul:

EZER WEIZMANN

katav a jelenlegi határokat veszi alapul és ezért a hadsereg megerősíti pozícióit a fel- és lejárati pontokon. A hadseregnek a jövő évi munkatervét a következők szerint alakul: az izraeli hadseregnek a jövő évi munkatervét a következők szerint alakul:

Humphrey: A közeljövőben megkezdődnek a tárgyalások Észak-Vietnámmal

Az Egyesült Államok újabb jegeket intézett Észak-Vietnámmal szemben.

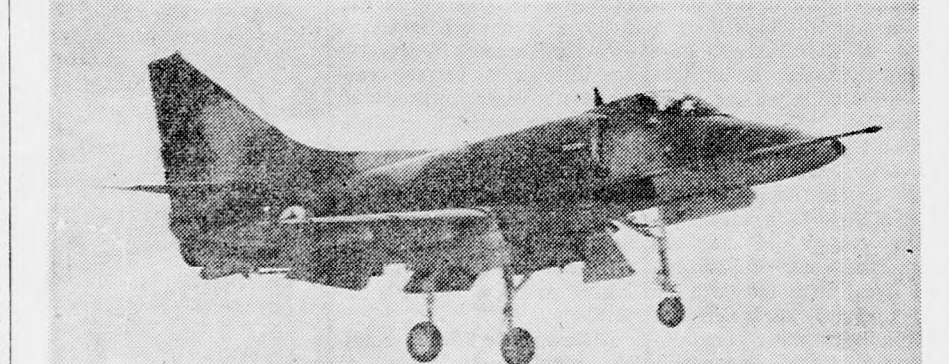
Vientiane, (IFP). William Sullivan, az Egyesült Államok külügyminiszterének szóvivője szerdén éjjel talákozott Észak-Vietnam ottani megbízottjával. Nem adtak ki részleteket, de feltételezik, hogy az amerikai nagykövetség jegeket nyújtott át a két fél közötti találkozás sánhélyére kapcsolatban.

NASSZER: NEM ELEGEDHETÜNK MEG A SZINAJ-FELSZÍV FELSZABADÍTÁSÁVAL

Kairó (IM). — Nasszer az egyetemi hallgatók előtt tartott beszédében kijelentette, hogy az Egyesült Államok közötti előkészítő tárgyalások a legközelebbi jövőben megkezdődnek. Johnson elnök is beszélt a békekötésről és újra felszólította Észak-Vietnámt, hogy járjon hozzá az Amerikai állami ajándék valamelyik változatához mint a tárgyalások megkezdésének színhelyéhez. Időközben Magyarország

szabású hadgyakorlatokat is beiktattunk.

Weizmann tábornok a had-

A SKYHAWK HARCIBOMBÁZÓ

Az izraeli légihaderő által a jövő csütörtökön Jeruzsálem légtérben első alkalommal nyilvánosan bemutatandó amerikai gyártmányú Skyhawk A-4 F harcibombázó, vagy amint nálunk nevezik „együléses támadógéppé” jelentős mértékben növeli a léghaderő harciképességét. A 12,5 méter hosszúságú repülő maximális sebessége óránként 1085 kilométer. A Skyhawk gépek 3200 kilométert tudnak a levegőben tartózkodni üzemanyagfelvétel nélkül. Ezeket a repülőgépeket mind támadó, harcifeladatokra, mind pedig hosszútávú bombavető feladatokra lehet alkalmazni.

Személyi változások a jordániai kormányban

Amman (Reuter). — Bachdzsat el Talhuni jordániai miniszterelnök személyi változtatásokat hajtott végre a kormányban. Lemondott Chabisz el Madzsall marsall hadügyminiszter is. Ugyanakkor csak egy új minisztert neveztek ki Basir el Szabadzs személyében. — Még nem hozták nyilvánosságra, hogy ki fogja betölteni a hadügyminiszteri tisztséget.

A DASSAULT GÁFOLJA, HOGY RAKÉTÁKAT KÉSZÍT IZRAEL SZÁMÁRA

A Szovjetunió 70 kilométer lőtávolságú föld-föld rakétákat szállít Egyiptomnak. Párizs, (Reuter, UPI). — A Marcel Dassault repülőgépgyár tegnap megcáfolta a lapokban megjelent hírt, amelyek szerint a vállalat Izrael számára kétfázisú föld-föld rakétát gyárt, mely 500 kilométer távolságra hat. A vállalat szóvivője kijelentette, hogy ezek a hírek teljesen alaptalanok. — A cáfolat ellenére a Le Monde fenntartja, hogy a rakéták valóban készülnek Izrael számára, megpedig Toulonban és 1969-ben lesznek szállításra készen. A gyártás még a Mirage-gépekkel kapcsolatban elrendelt embargó előtt kezdődött el. Az MD 660 nevű rakétatípus 400—500 kilo kilométernyit vehet és egy kilométer körzetben eltalálhatja a célpontot. A lap szerint, ha a rakétákat a Szinaj-félszigetről lövik ki, veszélyeztetik a Nílus völgyi összes városait, Asszuánt, Alexandriát, Kairót, de éppen így eljuthatnak Szíriába is. — A Dassault repülőgépgyár az Északnyugati részére, beleértve az Arameo petroleumvezetékét.

A kormány nevében

MOSE KOL MINISZTER IS RESZTVESZ A HERZL-DIJAK KIOSZTÁSI ÜNNEPÉLYÉN

Hétfőn dében érkezik a luddi repülőterre Balla Erzsébet irón Argentínából. Tel-Aviv, (Az Uj Kelet tudósítójától) Mose Kol országfejlesztési és turisztikaiügyi miniszter tegnap kablinetudó útján értesítette a Bné Herzl elnökséget, hogy résztvevő a függetlenség nap estéjén, csütörtökön megrendezésre kerülő Herzl-díjosztó ünnepélyén és a kormány nevében köszönti a kitüntetetteket. Az ünnepség az Irószíveteg tel-avivi székházában, a Bét Csernichovskyan (Kaplan u. 6) lesz.

Az amerikai rendőrség, amely az egész kontinensre kiterjedő hajsztát folytat Martin Luther King gyilkosa után, most egy szép szöke nőt keres, aki Hollywoodban gyakran találkozott a gyilkossal James Earl Rayval.

Vegyen részt a „HUSZAS AKCIÓ”-ban Pédátlan nyerevények. 20 televízió stb., stb.

AS A LEGKÜTÜNBŐ KÖSER FELVÁGOTT AZ ORSZÁGBAN

DUBEK ROYAL Filler

Figyelem! AZ UJ KELET ünnepi, függetlenségi napi száma KEDDEN jelenik meg!

Szerdán és csütörtökön nem jelenik meg a lap!

BEGED-OR MIGDÁL HAÉMEK keres azonnalra szörme szabásokat szörme gépmunkásokat

Mindent, amit tudni akar kinyomoz

Mai számunkban: DREYFUS KAPITÁNY

A vész-korszak és a gettó-lázadások emléknapiján

A Kneszet megemlékezett a hatmillió mártírról

Jigál Alon követelése a keleteurópai államokhoz: „Sálách et ámi! Bocssád el népem!”

Izrael népe tegnap a vész-korszakban elpusztult 6 millió mártír emlékének adózott. Reggel 8 órakor szírnabúgás jelezte szerte az országban a gyásznap kezdetét, amelynek során a szórakozóhelyek zárva voltak és a rádió is a napnak megfelelő dokumentációs anyagot sugározott.

Jeruzsálem. (Az Uj Kelet tudósítójától). — A Kneszet tegnap rendkívüli ülést tartott a vész-korszak és a gettó-lázadások emléknapijának megjelölésére. Gideon Hausner képviselő, aki annakidején az Eichmann-perben a közzétett szerepét töltötte be, nagyzenészen történelmi átfogó beszédben szólta fel a gettó-lázadások társadalmi hátterét és rámutatott arra, hogy azok a hitleri elnyomás és a náciizmus elleni belső fegyveres felkelések sorában kapnak helyet az objektív történelmi értékelésben.

Hausner beszédének idősebbi részében foglalkozott a Kelet-Európában, a Szovjetunióban és különösképpen Lengyelországban legutóbb kiújult antiszemita mozgalommal. Megemlítette, hogy Gomulka, a lengyel kommunista vezér, aki Sztálin nyomodkain halad, Sztálinnal együtt helyet biztosított magának az emberi borzalmak előidézőinek muzeumban.

Hausner képviselő beszédének eme szakaszánál Mír Wilner képviselő (Rakach) felállt helyéről és tiltakozás mellett a vész-korszakban elpusztult 6 millió mártír emlékének adózott.

Amman. (Reuter). — Az El Destour című lap szerint Kelet-Jeruzsálemben ropódukat osztogatnak, amelyek a május 2-iki katonai felvonulást támadják. — Az egyik ropóduka felszólítja az arabokat, hogy tiltakozzanak az ünnepségek megtartása ellen és itéljék el a provokációt, amelyet bojkottálás kell és maradjanak távol az ünnepségektől. Kelet-Jeruzsálem lakosai ma radjanak házaikban a katonai felvonulás napján, hogy ezen az úton béke formában tiltakozzanak a provokáció ellen.

A lap vezércikkében azt írja, hogy Izrael a függetlenségi napi parádéknak Jeruzsálemben való megrendezésével egyrészt megvessze akarja tenni az átszatolást, másrészt ki akarja hangszívozni, hogy Jeruzsálem Izrael fővárosa.

Izraelnek ez a cselekedet ellenkezik az UNO-nak Jeruzsálem ügyében hozott határozataival és ha Jordánia

A katonai felvonulás bojkottálására hívják fel Kelet-Jeruzsálem lakosságát

A jordániai kormány provokációval vádolja Izraelt Amman, (Reuter). — Az El Destour című lap szerint Kelet-Jeruzsálemben ropódukat osztogatnak, amelyek a május 2-iki katonai felvonulást támadják. — Az egyik ropóduka felszólítja az arabokat, hogy tiltakozzanak az ünnepségek megtartása ellen és itéljék el a provokációt, amelyet bojkottálás kell és maradjanak távol az ünnepségektől. Kelet-Jeruzsálem lakosai ma radjanak házaikban a katonai felvonulás napján, hogy ezen az úton béke formában tiltakozzanak a provokáció ellen.

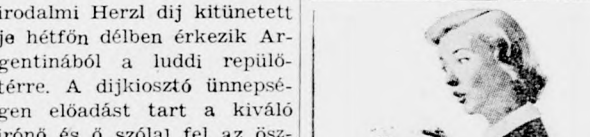
MERÉNYLETET KÖVETEK EL BOUMEDIENNE ALGERIAI ELNÖK ELLEN

Autóhára löttek, de csak egy üvegszilánk sérítette meg az arcát. Algír, (Reuter). Houari Boumedienne algériai elnök ellen merényletet követtek el Algír egyik főutcáján, a kormánypalota közelében, közvetlenül a minisztertanács után. Boumedienne kis sérelméssel úszta meg a merényletet, holott autójára néhány lövéssorozatot adtak legyors tüzelő fegyverből. Mindössze arcát sérítette meg egy üveg szilánk. Boumedienne sofőrje is megsebesült.

A merénylet végrehajtóját nem tartóztatták le, de nyilvánvalóan ahhoz a csoporthoz tartozik, amely már februárban Boumedienne meggyilkolásával fenyegetőzött. Akkor néhány embert letartóztattak és kormánykörökben azt mondták, hogy a csoport az algériai ellenzék szolgálatában áll, amelynek központja Párizsban van. — Mult év decemberében katonai felkelést kíséreltek meg Boumedienne kormánya ellen, de azt is elfojtatták.

UDÓJÁRÁS

A hirtelen feljutt zord, téli időjárás szinte az egész országban érzhető volt és éjjelről kezdve a Golán fennsíkig záporok, mennydörgéssel és villámámlásokkal kísért viharok vonultak át. A meteorológiai intézet jelentése szerint ma részben felhős időjárás várható, további helyi záporok lehetségesek. Mai maximális hőmérséklet: Jeruzsálem 17, Tel Aviv 23, Haifa 21, Beer-Séva 22. Éjjelt 26 fok.

A gépirás világrekordját

Niki Simon oxfordi diáklány tartja — 62 1/2 órát irt megszakítás nélkül. Az olajfenntartás világrekordere az „Ec Házajit” „Extra” olaja, amely az amerikai C.D. eljárásom meg keresztül. Ez az eljárás adja meg az olaj kitűnő ízét és állatározó színt. Ezáltal ideális sültéshez, főzéshez és saláták készítéséhez. Ennek bizonyítéka, hogy az idén is az első helyet vitta ki a közvéleménykutatáson. Hogy is mondják? A C.D. olaj — páratlant!

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága feleségem, édesanyám, nagyanyám **Hermann Gyuláné, Rachel** (Rozika néni) váratlanul elhunyt. Csütörtökön, április 25-én eltemették. A gyászoló család Sivat ülünk Berkovitsnál, Chazanovits u. 3, Jeruzsálem

Zálmán Sázár államelnök hitvesével, valamint sok meghívott előkelőség. A Kneszet ügyszólván valamennyi tagja megjelent és a kormány asztala körül is helyet foglalt a nemzet összefogás kormányának miniszterei, kivéve Mose Dájánt, akit még egészségi állapota tartott vissza attól, hogy az ünnepi ülésen részt vegyen. Az ülést megelőzően a Kneszet tagjai a Jád Vásem emlékszemélyében tartott ünnepségen vettek részt, ahol meghatóvá állottak körül a pusztulás áldozatai hamvait.

A vész-korszak és a gettó-lázadások emléknapiját több nagyszabású emlékgyűlés zárta le. Jeruzsálemben a Binján Hámú nagytérmeben Sázár államelnök is jelen volt az emlékgyűlésen, ahol Jigál Alon tábornok munkügyi miniszter a kormány nevében azzal a követeléssel fordult a keleteurópai államokhoz és követték a Szovjetunióhoz is, engedjék ki Izraelbe zsidó lakosokat.

A délvideki Jád Mordecháj kibucban Mordecháj Amilevits a varsói gettó-lázadás mártírhalálát halt parancsnokának emlékművével Kádás Luz házelnök mondott beszédet a több ezer fonyi egybegyűlt előtt. „Minden zsidónak örökké emlékeztetnem kell tartania azokat a bűnöket, amelyeket a német nemzet passzív módon büntetleket szemelő más népek követtek el a zsidóság ellen” — mondotta Luz.

Jád Mordechájban felszólt Lévi Eskol miniszterelnök is, aki szintén a vész-korszak tanulságaira figyelmeztetett.

Tel-Avivban a treblinkai mártírok emlékművével tartottak emlékgyűlést Menáchem Begín államminiszter részvételével.

Nicholas Halász regényének következő folytatása vasárnap számunkban jelenik meg!

20 EVES IZRAEL TELJESÍTMÉNYEI

Az országos vízhálózat Cálmon medencéje a Gáliban. Izrael egyik ártási mértékű teljesítménye. Evente több, mint 300 millió köbméter viz vezetésére szolgál, hossza 130 km., a Kinerettől Ros Háájing és onnan a Negevébe.

Royal — a Dubek teljesítményeinek egyike

DUBEK ROYAL Filler

20 KING SIZE CIGARETTES

A givátáji polgármester elmondja az Uj Kelet olvasóinak:

"Nagyarányu fejlesztési terveink vannak"

BESZÉLGETÉS KUBA KREISMANNAL

Három éve áll Kuba Kreismann a 45 ezer lakosú város élén. Ő tartja az ország egyik legtehetősebb fiatal polgármesterének. Negyvenegy éves. Ugyan írárt a sajtó, mint a jövő emberéről. Ugyanis a „két szomszédvár”, Rámát Gán és Givátáji egyesítéséről mind szélesebb körben beszélnek, és Kreismann a legesélyesebb polgármester-jelölt, a leendő — 190 ezer lakosú! — város vezetője. A rámtágnai városkapitány, Krinitzi polgármester is megbarátkozott már a gondjával. Kuba Kreismann is ezt látja a fejlődés természetéből. Ugyanis — de most nem arról van szó. Az általa felvetett — mővákér hámódiná — közzétette átfogó jelentését Givátáji városi tanácsának ügyvezetéséről. — A jelentésről beszélgetünk.

— Mennyi ideig dolgoztak a főellenőr emberei ezen a jelentésen?

— Két-három hónap. Négy ellenőr vizsgálta át a város háza 12 osztályának tevékenységét.

— Az eredmény?

— Megelégedését fejezte ki az állami főellenőr. Van ugyan egymillió font deficitünk, de ezt a pénzt nem adminisztratív el, hanem a nagyarányu városfejlesztési tervek végrehajtása miatt alakult így a helyzet. Ezt világosan megállapította az ellenőrzés.

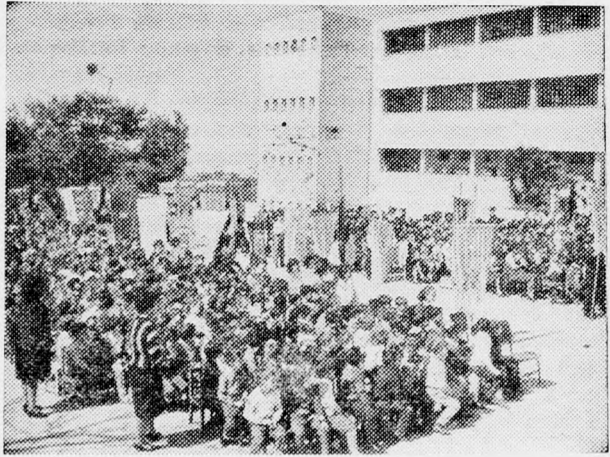
— Hány ember dolgozik a város alkalmazásában?

— 301 ember. A vizsgálat megállapította, hogy a város fejlődésével párhuzamosan nem alakítottunk ki admini-

nisztrációs vízfejt. A legutóbbi ellenőrzés óta jóformán csak a kulturális-nevelési területeken dolgozó városi alkalmazottak létszáma emelkedett.

— Hány gyerek tanul Givátáji városban?

A givátáji „Borochoy” iskola felavatási ünnepélye

— Tíz ezer. Három gimnázium, különböző szakiskolák, egyre fejlődő klubok állnak a fiatalság rendelkezésére. Az ellenőrzés eredményéről kiadott jelentés külön dicsőrethet részeseit a várost, a kulturális munka magas színvonalát és szerzetágó voltát. Meg kell jegyezni, hogy a kulturális ügyek felelőse Keren Avrahám városatyja, aki magyar-zsidó.

— Hány magyar-zsidó él Givátáji városban?

— Pontos felméréseket nem végeztünk ebben az irányban, de azt hiszem, jelenleg ezre tehető a számuk.

— További tervek?

— Nagyarányu városfejlesztési terveink vannak. Jövőre minden bizonnyal 15 millió font lesz a költségvetésünk, s a fejlesztéssel párhuzamosan fel akarjuk számolni az egymillió deficitet.

— Mit építenek?

— Mindenekelőtt kulturális intézményeinket, iskolahálózatunkat fejlesztjük, egy jelentős sport-központ építését vettük terbe, továbbá hidat építünk az Ajálon partok felett és földalatti átjárót a Noách tér alatt. Reméljük, a város lakói segítik majd Givátáji városfejlesztési terveink végrehajtását.

A KOVASZ RABJAI

Írta: Kishont Ferenc

Ma már nem titok többé, hogy Izráel népe fennállása óta a hagyományok szellemében él és ebben a megvilágításban csak természetesnek tűnik a pészách előtti serény sürgés-forgás. Ezekben a napokban minden jó zsidó házában lázas előkészületek folynak a cháméc eltakarítására és a megfelelő kenyér-rezervoár beszerzésére, úgyhogy egyes felső-jaffai kenyérgyárak négyes műszakban dolgoznak, hogy eleget tudjanak tenni a nagyfokú keresletnek a kenyérgyűjtés ősi ünnepeinek előestéjén. A zsidó anya, aki a családi élet domináló egyénisége, ezekben az ünnep előtti napokban átfűsüli az ország makoletjeit és hazatérve mintegy 20—22 cipőt gurít a gyermekkoszában.

— Egyszerre csak egy kenyeret felválni — így az anya — különben kiszáradnak!

A veknik a ruhásszekrényben a törülközők osztályán nyernekek elhelyezést, majd elszóródnak az íróasztalon és a lakás más nagybefogadóképességű butorádjáiban. A zsemlek a dobozok felé orientálódnak. A zsidó anya tudja előre, hogy a 22 cipőből legfeljebb kétharmad fogja átszakítani az ünnep célszalagát és a többi átmegecetes uborkába, de hát a hagyomány szeretete megköveteli, hogy legalább 20 veknit tároljon a gyűjtés ünnepe alkalmával, amelyből három darab azonnal bekerül a frézerbe, abban a csalóka reményben, hogy túlélnek ott a vesztégart...

— Először is — így az anya — letudni a zsemleket!

És valóban a zsemleket elkapkodják, mint a forró buci. A válság első ízben a harmadik nap estéjén üti fel rusnya fejét, bár akkor még eleget tesz a rezervoár a frissesség törvényeinek. Mindez az ősi ünnep szokásaiavált, jöllehet a pezsgő izráeli valóság minden évben új jellegzet kölcsönöz a kenyérgyűjtés kissé dogmatikus hagyományainak...

Az ötvenes évek elején például bevett szokás volt a félünnep tetőfokán a külvárosi pita-készlet felvásárlása. Ezeket a lángoszerű pitákat különböző pogány elemek állítják elő és beözönlésük gyakorta a központi autóbusszállomás környékére koncentráldók.

Az ezután következő évek ünnepei egy fiatal rechovoti építész felfedezésének jegyében multak el. Ezt a módszert „ötnapos módszernek” is nevezik, miután erre az időszakra biztosítja a tárolt kenyéryanag ehetőségét. A rechovoti módszer lényege az, hogy a veknit nedves ruhákba csavarjuk és ezáltal biztosítjuk frissességét a fenti időszakra, melynek elmúltával menthetetlenül zöldes jellegzet öit.

A hatvanas évek jelszava „mit sütsz, kis szücs” világosan utal a házikenyér-süts bevett tradíciójára, amelyben az egész család apraja-nagyja résztvesz. A szemlátomást dagadó vekni kedves ünnepi jellegzet kölcsönöz az aktusnak és innen nagy népszerűsége.

Ez évben különös értelmet kapott az ismert idézet: „minden éjjel chómecet és mácseszt eszünk, de ezen az éjjelen csak tőszot.” Ezen technológiai fejlemény előrelátható volt az automatizáció korszakában, különös tekintettel az ünnep előtti napokban piacra dobott nagymennyiségű előreszelelt kenyér-veknikre. Ma már megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy ez a népszerű megoldás immár polgárjogot nyert a széles reformista körökben és a forradalmi jellege ellenben tükrözi vissza az izráeli nagyközönség gondolatvilágában beállott változást:

„Rabszolgák voltunk Egyiptom országában és ma Kantarában vagyunk, ámen.”

Nagy emberek mondták

La Bruyere: „A nagy politikusnál csak azt az embert becsülsz többre, aki nem akar az lenni és aki mindinkább arra a meggyőződésre jut: a világ nem érdemli meg, hogy törődjünk vele.”
La Rochefoucauld: „Csaknem mindig unatkozunk azokkal, akikkel nem volna szabad unatkozunk.”

A széder esti tragédia tanulsága:

Sürgősen át kell szervezni a haifai Mágén Dávid Ádom szolgálatát!

Haifa. (Az Uj Kelet tudósítójától). — Mire ezek a sorok megjelennek, már eltemették Pinchasz Kohen, a széder-esti tragédia gyilkos merénylőjét. Ugyanabban a temetőben fekszik, mint lánya, veje és tebhoyodott tettenek 3 másik ártatlan áldozata. Földi bíróság előtt már nem kell felélnie; itélkezett felette az égi igazságszolgáltatás. Helyette most — legalábbis képletes formában — a haifai Mágén Dávid Ádom kerül a vádlottak padjára, amelynek szolgálata teljes esedék mondott azon a végzetes éjszakán.

A széder-éji tragédia a napnál is világosabban bizonyította be, amit sokan sejtettek és egyesek már régen tudnak. Azt, hogy a haifai mentőszolgálat még normális körülmények között is sok kívánnivalót hagy hátra. Rendkívül katasztrófákra pedig egyáltalán nincs berendezkedve.

Szérián-utcai székháza régmódi arab kőépület a Tálpot-piac közelében, alig száz méternyire van az Adzsámi csúcsi Ekron-utcai lakásától, a széder-esti tragédia színhelyétől. A haifai M. D. Á. ügyeletes személyzete mégsem

nyújthatott semmiféle segítséget. Mégcsak szimbolikus formában sem. A mentőszervezet egyetlen éjszakai szolgálatot teljesítő ambulánzába másított volt, amikor az állomás tőzveszélyességében az utóbbi évek legnagyobb családi tragédiája bekövetkezett.

Ami a legelképzettebb ebben a szomorú történetben: a haifai M. D. Á. nem kevesebb mint nyolc mentőautóval rendelkezik.

Ezek közül azonban öt — költségvetési okok miatt — tétlenül parkol az állomás udvarán. Nappal három kocsi tartanak üzemben, éjszakára azonban csak egy ügyeletes ambuláns-vezető marad szolgálatban. Miért? Az M. D. Á. haifai vezetői a jólismert válasszal adják: nincs fedezet még egy éjszakai sofőr alkalmazására.

Mással — az egynegyedmillió lakost számláló nagyváros és környéke életbevágóan fontos éjszakai mentőszolgálatát egyetlen mentőautóval látják el. Nem egy esetben bizonyosodott be, hogy ez a szolgálat elégtelen, de mint mindig, tömegkatasztrófának kellett bekövetkeznie, hogy a nagyközönség rá-

döbbensen erre a lehetetlen, alszard állapotra.

A haifai Mágén Dávid Ádom évi költségvetése 350 ezer fontot tesz ki. Ezt az összeget a haifai városháza, a környékbeli helyi hatóságok, az egészségügyi minisztérium hozzájárulásából és a szokásos évi sorsjegyárlásokból teremtik elő. Tudomásunk szerint az egyesület, amennyiben csak mód van rá, iparkodik behajtani készletadásait a szolgálatára szoruló polgároktól és többé-kevésbé rendszeres formában évi illetékeket szed a város lakosságának egy részétől. A hatnapos háborút megelőző feszült helyzetben az M. D. Á. nagyszabású mozgósítást hajtott végre önkéntes személyzete körében. Effektív próbátételre akkor — szerencsére — nem került sor, de felmerül a kérdés:

Ha a haifai M. D. Á. szükséghelyzetben képes megfelelő létszámú önkéntes személyzet mozgósítására, miért nem áll ez módjában normális körülmények között, ha nincs költségvetés fedezet legalább még egy éjszakai ambuláns-vezető alkalmazására?

Lehetséges-e, hogy a több száz önkéntes számláló egyesület tagjai között ne akadjon néhány képzett autóvezető az éjszakai ambuláns-szolgálat „toránútban” történő vállalására? Történt-e egyáltalán ilyen irányú kísérlet az éjszakai ambuláns-szolgálat önkéntes sofőrökkel való megszervezésére? A költségvetés hiányának sablonos érve mentesíti-e a Mágén Dávid Ádomot teljes mértékben az éjszakai mentőszolgálat megőrzésére nyitváváló fogyatékoságának felelőssége alól?

Ezek — többek között — azok a kérdések, amelyekre a haifai M. D. Á. vezetőségének rövidesen válaszolnia kell. Gusztáv Badian mérnök, a Gáchál képviselője, a városi tanács hétfői ülésén interpellációt intéz Abá Chusi polgármesterhez és javasolni fogja, hogy az egészségügyi minisztérium vegye át a M. D. Á. szolgálatát a lakosság szükségleteinek minden időben való megfelelő biztosítására. (Értésüléstünk szerint a városháza ez idő szerint semmiféle autoritással nem rendelkezik a M. D. Á. ügyeletes szolgálatának elrendezésére felett).

írta: Barilay Zsolt

Politikai adó a Hsztadrutban

A Hsztadrutban határo- zot készült, amelynek értelmében „pótadó”- tól készült, amelynek értelmében „pótadó”-

tási hadjárattól. Ha például a Kneszet és a helyhatósági választásokat - melyeket egy napon tartanak - 1969 novemberére fogják kitűzni, ne rendezze meg a „magánszervezet”, amely alatt a javaslattevő képviselők a Hsztadrutot értették, választásait ugyanabban az évben vagy az általános választásokat megelőzően. A kormány el- lenezte, mondván, nem korlátozhatja „magánszervezetek” jogait. Nem, mert ez a „magánszervezet”, amelynek a neve Hsztadrut, természet- szerűen sérthetetlen a kor- mány többsége szemében. Így hát alighanem ugyanaz fog történni 1969-ben, mint ami 1965-ben folyt le: előbb leza- joltak a Hsztadruti választá- sok, őrási erővetéssel, a teljes pártapparátusok moz- gósításával, őrási beszégek elköltésével. Rá pár hónapra következtek a Kneszet és helyhatósági választások - szakszervezeti tagok pénz- ből megteremtették a hangul- latot bizonyos pártok száma- ra a közvéleményben.

Ketten beszélnek

- Ki kell jelentenem, hogy az igazi demokráciát a határtalan türelem jellemzi.
- Miről jutott ez a megállapítás eszébe?
- Miről másról juthatott volna eszébe, mint a Pravda- ban napvilágot látott izraeli levélről, amit a POB 4737 társasága írt alá, sőt nevéket is közölt.

Különvélemény

Az ujságkirály

írta: Kármel Jochánán

Alig néhány órával azután, hogy egy féboland neo-náci mázolósegéd golyója behatolt Rudi Dutschke, a diákvézér zavaros fejébe, mér ezernyi német diák tüntetett Berlinben és Hamburgban, Münchenben és Frankfurtban. A tüntetés és azonban a kormány ellen irányult, nem is Adolf von Thadden neonáci pártja ellen, hanem a fő ellenség, a diákok szemében a nagyszerű, a nagyvagyoni és egyben nagy- befolyású ujságkirály, Axel Springer ellen.

Rudi Dutschke szervezte, a Sozialistische Deutsche Studentbund, amely nem kapcsolódik a német szociáldemokrata párthoz, hanem éles ellenségé annak, nyíltan bejelentette, hogy minden eszközzel meg fogja akadályozni Axel Springer lapjainak további megjelenését. Mivel a diák- szövetség szerint Axel Springer lapjainak uszítása eredmé- nyezte a merényletet vezetőjük ellen. Arról a „haldali” diákvézér megfigyeltek, hogy a tényleges merénylő neonáci és Springer sajtója nemcsak velük, hanem a neo- náccal is szemben áll.

Springer nem pártember, de a legtöbb angol, vagy amerikai nagy lapkiadóval szemben is aktív befolyásolja lapjainak politikai irányvonalát. Ma, amikor a németek legnagyobb része már alig hisz abban a lehetőségben, hogy a két német állam egy nap ismét egyesül, Axel Springer azok közé tartozik, akik még nem mondták le erről a gondolatról. Lapjait politikai téren egy bizonyos liberális konzervativizmus jellemzi. Külpolitikailag Springer vadul kommunista-ellenes és a legélesebben ellenez minden enged- ményt a szovjet zóna, az úgynevezett Német Demokratikus Köztársaság és vezetője, Walter Ulbricht felé. Nem véletlen tehát, hogy Springer sajtója élesen ellenséges a Che Guevar- rat, Ho Csi-min és társait imádó Dutschkékkal szemben.

Nagyfokú kétszínűség, kettős erkölcs, és alapszámban antidemokratikus beállítottság van a diákok igyekezetében, hogy vezérük mesecsésit kihasználják és a velük ellen- séges érzelmi sajtónak befogják a száját.

Dutschke és társai már a gazdasági esoda Németország- gának termékel. Nagyobbrészt úgynevezett jó családok sarjai, ahol a szülők gyermekeikkel nem értek rá foglal- kozni a pénz hajszolása miatt. Lázdásuk nem az csehek lázdása, hanem a jöllakottaké, akik nem tudnak mit kez- deni önmagukkal. L. S. D.-t szednek, hasist szívznak, szek- szülis kommunákat alakítanak, vagy - ugyanezen az alapon - politizálnak. Dutschke és társai magukat marxis- táknak vallják. Rajonganak Ho Csi-minért, a Viet-Kongért és sürri könnyekkel meggyászolták a Bolíviában elpusztult argentin-kubai kalandor-forradalmárt, Che Guevarrát. - Dutschke még fiat is ő utána nevezte el. A valóságban azonban a marxizmushoz kevés közük van.

Bár Dutschke anarcho-kommunistának vallja magát. (Mi az? Valószínűleg ő sem tudja.) Mégis, általában csak a nyugati rend ellen lázdaltak fel és bár fennen hangoztatják, hogy semmi közük az Ulbricht-Kozsigin formájú kommu- nizmushoz, az vidáman és cinikusan kihasználja a fiatalok hiszterikus Amerika-gyűlöletét.

A különös és visszataszító az egész magatartásban az, hogy a diákok állandóan a demokrácia megvédésének jel- szavával támadják Springert és éppen ők próbálják meg- semmisíteni a szólás szabadságot. Tízet kiabálnak, ha velük szemben erőszakot alkalmaznak. Maguknak minden szabad- ságot megkövetelnek, az erkölcsi szabadság szabadságát, a tüntetés szabadságát, sőt még az utcai harcra való uszítás szabadságát is, de erőszakkal akarják megtiltani, hogy velük ellenkező nézeteket hirdessenek.

Ilyen téren Dutschke és társai egyaránt közel állnak a moszkvai kommunistákhoz, akiket igyekeznek magukat elhatárolni. Dutschke felfogása nem is volt olyan messze azé a fiatalemberétől, aki a golyót a fejébe repítette. Egy- ben legalábbis megegyeztek. Mind a kettő csak a saját véleményének hirdetését tartotta jogosnak.

Axel Springernek valószínűleg nem fognak megártani a diákok erőszakoskodásai. Még az is lehet - ha kissé cinikusnak nézzük a dolgokat -, hogy a hiszterikus erőza- koskodások nyomán, lapjai még jobban fognak menni. A német államnak azonban be kell most bizonyítania, hogy nem tűri a szólás és írás szabadsága elleni erőszakot, sem a neo-náci, sem a „beatnik-szocialisták” részéről.

Izraeli szemmel nézve, nekünk minden okunk megvan barátilag tekinteni a megtámadott ujságkirályra. Springer lapjai következetesen és egyértelműen Izrael-barát állás- foglaltat tanúsítanak, és nagyon örülhetnek annak, ha minden országban olyan jó sajtója lenne Izraelnek, mint Nyugat-Németországban.

Axel Springer érdeméből.

- Most hivatkozzam arra a régi adomásra, amikor a hitközségi elnök ellen egyetlen szavazat esett és megkérd- deztek az illetőtől, hogy miért szavazott ellene, mire azt válaszolta: Ki a fene ismerle volna az ő nevét, ha nem ezt tette volna... Nos, barátom, bele kell nyugodni, ez amikor testvér testvér ellen tör, hozzátartozók államiságunkhoz. - De idehallgasson, még ha igazat írnának, de szemem- szedett rágalom, hazugságtól hemzseg a levélük! - Na és? Mit gondol, a Pravda - mert véletlenül ez igazságot jelent, igazságokat is? - De nem ért meg engem! Nem a Pravda írta! A Pravda csak közölte, írni - zsidók írták, még hozzá Izrael- ből!

A Pravda legalább úgy tudja, mint maga, hogy a levelek tartalma nem felel meg az igazságnak, ez politika. Az persze igaz az ügyben, hogy Moszkvában grímek kelt, ha ilyen leveleket küldenek nekik, az ő malukra hajtja a vizet.

Na látja! Ezért mondom én, hogy a demokrácia határtalan... Ha nem így volna, már régen a börtön melyén volna a helyük az ilyen renegeteknek, nem pedig iróasztalán, ahonnan leveleket küldözgetnek... - Sajnos, a demokráciával nemcsak élni lehet, de vissza- élni is. Ha ez megnyugtató, közlöm, nem től sok számtá- tanak az ilyen levelek, ezek az aláírók modernista irányt követnek.

Milyen modernista irányról beszél? Milyen modernista irány követeli a hazafurást? - Jó, jó, nem beszéltek éppen hazafurásról, de itt van például, ez a hippie-mozgalom. - Hogy jön ez ahhoz? - Hasonlít rá. A hippie-mozgalom egyik éltető eleme, hogy a tagjai elhanyagoltak, saját magukat kizárják a társadalomból, kóborolnak, hetekig nem mosdanak, piszko- kosak.

Hol itt a hasonlat? - Ami a hippieknek testi piszok, azt ezek a mi derék hazafuróink a lelkiükre is felszedték. Ezt a lelki piszokt- arulják vevők számára Moszkvában és másutt, ahol pénzt és nyilvánosságot adnak érte.

NEW-YORK - figyelem!

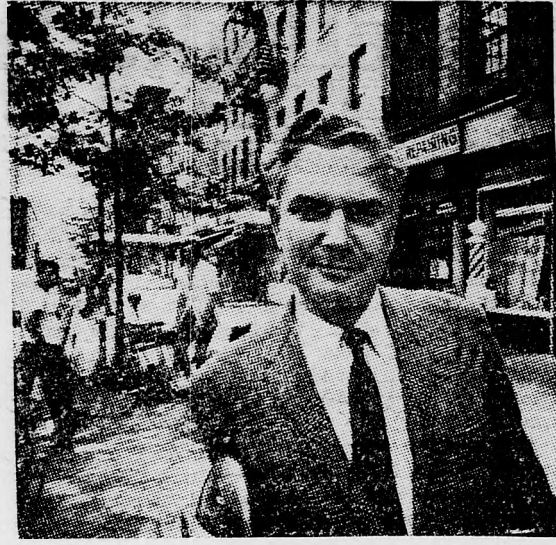
Tekintettel arra az érdeklődésre, amely az Új Kelet iránt egyre nagyobb mértékben megnyilvánul, lehetővé akarjuk tenni a New-Yorkban élő magyar zsidó- ságnak, hogy helyben fizethessen elő lapunkra. Meg- bíztartunk Kálmán Kálmánnak, lapunk amerikai tudósítójának, hogy részünkre ELOFIZETéseket FELVEGYEN, ugyancsak illetékes hirdetések és családi jellegű hírek felvételére.

Kérjük a New-Yorkban élő magyarajku zsidókat, hogy minden Új Kelet-értesítő ügyben forduljanak bizalommal nevezetté, kinek címe: KALMAN KAHAN, 601 Ocean Ave. D6, Brooklyn, N. Y. 11226, Tel: 287-8976.

»MÁSODIK AVENUE«

Halász Péter regénye a new-yorki magyar emigránsokról

HALÁSZ PÉTER A MÁSODIK AVENUE-N

Még nem voltam Amerikában, de olvasmányaimból, filmekből és beszélgetésekből, onnan jött ismerősök által úgy ismerem New Yorkot és még néhány más várost, mintha évekig ott élt volna. Szóval készülttem Amerikából, de csak most indultam meg. Két újabb könyv elővessése után, ismereteim hiányosak voltak. Ez a két mű: Chaplin önéletrajza és Halász Péter Második Avenue című regénye. A Chaplin regénye 511. Halászé 673 oldalas. A két mű: Chaplin önéletrajza és Halász Péter Második Avenue című regénye. A Chaplin regénye 511. Halászé 673 oldalas. A két mű: Chaplin önéletrajza és Halász Péter Második Avenue című regénye.

Ez a megoldás is hézagos, mert csak akkor jutott eszembe, hogy olvasás közben idézeteket jegyzek ki, mikor a főszereplő Horváth család már New-Yorkban van, de még így is hiányoznak a kijelölések azokról az oldalakról, amelyeket lefejtés után ágyban olvasom — hajngilj, mert csak akkor lehet ábtahagnyi, ha leragad az ember szeme.

★

A new-yorki reptől az autóbussz a Camp Kilmere, az 56-os magyar menekültek táborába viszi a Horváth-házaspárt, három nagycsoka gyermekükkel. A busz a tábor egyik barakk-utójába kapuval alatt gördül, rajta reflektor világította meg a felirát:

ISTEN HOZTA AMERIKÁBA!

— Nézz oda, Marikám! — kiáltotta izgatottan Horváth, — magyarul! Magyar irtak fel!

Később „magyarul beszélő” katonarovas elé álltak. A procedura végén megkérdezi tőle Horváth:

— Régen el tetszett jönni (tudniillik Pestről)?

— Tetszeni éppen nem tetszett, de el kellett jönnöm, tudja, mert nem vettek föl az egyetemre. En meg minden áron orvos akartam lenni.

Az orvos ezután elmondja, hogy szülei Auschwitzban pusztultak el, majd részleteket idéz pesti életéből, amire Horváth megjegyzi:

— Csodálatos, hogy tetszik emlékezni.

— Hja, az ember emlékszik. Maga is emlékezik fog, Horváth úr. Húsz év múlva meg harminc év múlva, meg amíg él. Az ember emlékszik. Az a baj.

(Ha ez az orvos a jeruzsálemi egyetemen végzett és itt praktizál, az utolsó mondat eszébe sem jutott volna.) De az író ezzel a mondattal kötötte meg regénye alaphangját, ami átvonul a szereplők színes, változatos életén.

Néhány oldallal tovább: ... az íróasztal mögött szemüveges férfi telefonon beszél...

— Te, Károly, tudod, ki az ott, aki telefonál?

Horváth odanéz. Nagyon ismerős, de nem tudja.

— Jávor — mondja (a felesége) utoljára — Jávor Pál. Szentsége Istenem — és elírja magát!

Halász remekül újszerű művészi eszközökkel szerepelteti alakjait. Vagy ahogy leírja New-Yorkot, a külvárosat piszkos, szemetes utcával, sőt-sok nehezen elviselhető hibájával, mégis szeretettel, mert otthon adott nekik, az érvényesítés lehetőségét, gyermekeiknek szép jövőt.

„New-York munkanélküli segélyt ad mindenkinek, függetlenül attól, mióta lakik itt. Ezt a várost milliók használják és milliók kihasználják. Százerek meg egyszerűen gyűlölik.”

Egyik ismerősök szájába adva írja le, hogyan állnak bosszút megvalósulniálkalmiért... „A szociális szemet, az aszfaltra kőpötl rágógumi a telordított subway-peron, a halomba hajgált sörökanna, az érve eldobott cigareta, a papírral felt szentföskösárba...”

További megjegyző dorgálás után így folytatja:

... kevesen szeretik úgy, ahogyan egy várost szeretni kell... A városoknak lelük van. Érzik a bánásmódot. New-York megkeményedett. A nagytömegek nem jökhöz, ő sem jó a nagy tömegekhez. A kiváltságosokhoz jó, de azokhoz is bizonyatosan nagy pénzért.”

Több összefüggő párbeszéd idézéséről sajnálattal le kell mondanom. Alább ki- szakított, de szöszert kö- velkeznek részletek, idézője- lek nélkül:

Aki eljön, olyan világot hagy maga mögött, amely sohasem öregszik.

Elődjük az emigrációban, vagy utódjuk, (azaz megváltozott) országról beszél.

Talán kulcsregény

Vannak a regénynek különösen izgalmas részei, amelyek felejthetetlen jelenetek. Ahogy például a Horváth- szülők estéinként angolul tanulnak, vagy az ismerősök kölcsönösen megrendezett estéi, ezek között is kimagaslóan érdekes és színes az első, amit Szemeréék adnak. Idővel az emigránsok kevert nyelvének nem esély, hanem party az összejövetelek neve

— az író egyik kitűnő ötlete, mert így tudja észrevétlenül összehozni a regény minden szereplőjét. — Olvasás közben sokszor volt az az érzésem, hogy kulcs- regényt olvasok, annyira átlátszó minden sora.

Megboldogult Schultz Ignác New Yorkból mindig néhány látogatott el hozzá- zánk. Utolsó alkalommal azt írta, hogy augusztusban vi- szontlátjuk egymást. Válaszul megkérdeztem, miért éppen a legmelegebb hónapot választja? Visszaírta, hogy ebből elképzelhetem, milyen a nyár New-Yorkban. Akkor csak homályos tudtam elképzelni, most, hogy olvastam Halász né- hány oldaltól tökéletes le- írást a new-yorki humi- ditýról, ottani nevén humi- ditýról, belátom, hogy mesz- sze felülgnél a miénket. A könyvnek ezt a részét, mint- hogy nálunk különös érdeklődésre tarthat számot, rész- ben szöszertint közöljük:

A humidity

New-Yorkra minden átme- zet nélkül szakadt rá a for- róság. Május végefelé történt, hogy Károly, amint a műhelyben dolgozott, egy- szerre furcsán, kényelmetle- nül érezte magát, elfogyott körülötte a levegő, mintha kiszivattyúzták volna. A kis műhely amúgy is eléggé le- vegőtlen volt, most azonban földalatti odúvá változott, fullasztó üregg. Veríték öntötte el Károlyt, minden pó- rusából egyszerre kezdett szakadni a víz. Kigombolta az ingét, páras tenyerével elsimította homlokából csap- zottá vált haját és kisétált a műhely válaszfala mögüli a boltba. De a levegő ott ugyanolyan fullasztó volt, mint hátul a műhelyben, mintha minden parányi por- szem, — amiből bőven ju- tott Mosdós úr boltjába — a bőrére tapadt volna, az orrába, idegzetével a tude- jébe áramlott volna és most égétné. Mi az ördög, gon- dolta megpróbáltatás, mi tör- tént velem? A boltjághoz lépett és kilépett az utcára. Éa ekkor furcsa meglepetés érte. Mert odakint a Másod- dik Avenue-n a levegő ugyan olyan fullasztó volt, éretően forró, keserűen porszagu, mint a boltban, a műhely- ben. Végigpillantott a Más-odik Avenue-n. A széles utat égette a fehérfényű nap, izzón és perzselőn, olyan volt, mintha egyszer- re tízezer mosókőnya ab- lakot nyitított volna ki és most a gőz, a pára, a forró vízzel tett teknőből főlzálló hőség egyszerre csapott vol- na ki az utcára. A Második Avenue úttestén ugyanúgy tülekedtek, torlódtak, hem- szegtek és tolokodtak a gép kocsik, mint egykoron, a sárga taxik, mint türeimet- len, nagytestű halak, kiutat keresve a halász hálójából, ide-oda kúsztak, huppantak, torpanak, a behemót teher- autók kényéni nyugva só- hajtották feketé bánatukat az ég felé, a gépkocsik kör- rül izzott, vibrált a levegő, a tühévetett hűtők fölött sustergett a hőség, ahogyan forró aszfaltok gépek kör- rül szorított. Károly csodál- kozva állt a járdán, a bolt- ajtó előtt. Esz közben pörü-

száiból megállíthatatlanul szakadt a veríték. Két házzal lejjebb, ugyancsak boltja előtt állott Szlovák úr, a használatra kereskedő. Es most odakiáltott Károlynak évodve:

— Nos, uram, eléggé me- lege van Önnek?

— Károly megrökönyödve bá- mult rá:

— Mi történt? — kér- dezte.

Szlovák úr nevetni kez-

dett, csak úgy rengett a hasa. Később még sokáig vesélté ismerősének és ve- vésének, hogy a szomszédban a zöldfülü greenhorn azt kérdezte tőle ezen a napon: mi történt? Kőzelebb sétált, még mindig nevette.

— Hogy mi történt? Csak az történt, uram, hogy New York bemutatkozok Önnek. Megérkezett a nyár. Itt a humidity.

— Mi van itt, kérem?

A chamszin new-yorki kiadása

— A humidity. Ezt itt így hívják. A pára. Ne fe- lőjtse el, mi itt egy szige- ten vagyunk. Manhattan szig- etén. Körülöttünk víz. A ten- ger. Majd még megismeri közelebből a humidityt. Ez a nehézség, uram. Nem a hőség. Azt ki lehet bírni. A humidity, uram, a humidity. Abba kell belepusztulni.

De estére sem hűlt le. Most az átforrósodott házfalak kezdtek önteni a hőt, amit egész nap nyeltek. Korán le- feküdtek, lepedővel takaróz- tak, de azt is alig bírták. Fekdtek az ágyon és pörü- szákból áradt a veríték.

az idézeteket.

ahogyan az író analizál, vagy szereplőt beszélte:

Akik otthon sem mentek semmire, azok számára az emigráció megváltást jelent.

Aki idegen országban él, az egy kicsit mindig a tár- sadalmon kívül él.

Objektíven tekintve, a dol- gok rendben vannak. De szubjektíven? Szubjektíven tekintve, a dolgok nincsenek egészen rendben.

Az összes gyötrelmeket, fel-felbukkanó, tűnő szomorúságokat, a rövid, kis sem- mibemeredéseket... Vég- eredményben ezzel az egyet- len szóval el lehetne intézni, hogy: honvágy... Van-e egyetlen fogalom, mely any- nyiféle tünetet, az érzések- nek és értelmi vívdásoknak oly széles skáláját foglalhat- na magában? Honvágy?

Döntő kérdés, milyen mély- re ereszted le gyökereid- det, mielőtt ide jöttél... Mennyi kedv, életerő, lendü- let, energia maradt benned, mire ideértél... Aki kar- riert hagyott maga mögött, annak túl szépek az emlékei. Szép emlékekkel veszélyes emigrálni, a rossz emlékek segítenek. A szép emlékek gyöngítenek, a rosszak erőt adnak.

Lehet-e rendszert találni ott, ahol csupa rendhagyás van? Megfejténi és megér- tenni az emigránst? Bajai gyógyítására sohasem lesz szérum... Az igazi emigráns élete, legutolsó pillanatáig hazatérésre treniroz.

Borosné (vendégülös): — En bizony nagyon csalódtam Amerikában. Nem mondom, pénz lehet itt csinálni, de hát éni, azt aztán nem tud- nak az emberek.

Más: A hazáról jött rossz hír több örömet okoz, mint a jó.

mert igazol. Igazolja azokat, akik elmentek. Idegen lesz ebben az or- szágnban, amíg csak él. Nehéz úgy éni, hogy az emberek léptei alatt csak olyan nagyon-nagyon vékony réteg van, vigyázni kell, hogy be ne szakadjon. Társasutazás haza? Egy tömegszerecséttelenség szin- helyére? — Régészeti kirán- dulás érzelmi átásatásokhoz. A diktatura életveszélyes. De ez nem jelenti azt, hogy a demokrácia veszélytelen. Az öreg emberek általában szomorúak New Yorkban.

★

Egyet izeltőnek Halász Péter regényéből. Tévődés lenne az idézetek után azt hinni, hogy a regény csupa filozofálásból áll. A kirá- gadott mondatok csak kös- tolt adnak a témák „ma- szolából”, amelyekkel toll- von tuzdelve a finom, fosz- lós kalács, a regény eslele- ménye — azzal a céllal, hogy olvasóink Izráelbe bevándor- tott zsidók érezzék, milyen tráni a különbség köztük- tünk és az emigránsok kö- zött. Hogy az emigránsok gondjából és bajából a leg- fégtőbbek ismeretlenek elő- tünk. Ezért áldoztam föl a regény kritikai ismertését.

Halász, regénye elején, amikor még Bécsben vannak a menekültek, vízumgondjaik- ról ír, a problémákról, hogy hol, melyik országban próbá- ljanak szerencsét. Felsőrol vagy tizenöt országot, Izráelt azonban meg sem említi. Ezen megütköztem, de aztán megkaptam a magyarázatot: Izráelbe nem emigrálnak, ha- nem hazamennek.

Egy bizonyos, Izráeli olva- sónak kétszeres élvezetet nyújt ez a tömegbiográfia: először mint minden jó iro- dalmi alkotás, másodszor, mint egy ismeretlen magyar világ gyökértelen lakóinak küzdelmes hétköznapjai, be- ne egy család kezdeti bukó- csolásával, majd sikerével, és gyermekek felnövelésének változatos problémáival, a gyötörő honvágyának a főmo- tivum alatt haladó, halk, de szünni-nem-akaró kiséző ze- néjével.

Nekünk, akik ugyanabból a hazából szakadtunk ki egy új hazába, ahol otthon érez- zük magunkat, ami úgy a miénk, mint ahogyan Ma- gyarország a magyaroké — nekünk felejthetetlen élmény.

Faragó Miklós

1968. IV. 26. Új Kelet 5

C SOPORTOS REPULOUTAK ROMANIABA

546 — font (= 66 \$ elszállásolásra) új oléknak

416 — font (= 66 \$ elszállásolásra)

* **EUROPA OSSZES FIVAROSABA** (870 fonttól = 60 \$ elszállásolásra)

* **USA-BA ES KANADABA** (2090 fonttól = 70 \$ elszállásolásra)

* **BUKAREST - ZURICH - LONDON** (40 nap) 1145 font (= 66 \$)

* **BUKAREST - ZURICH - BECS** (26 nap) 1025 font (= 66 \$)

* **GYOGYKURA ES UDULES:** világhírű gyógyintődőkben:

AUSZTRIA (Badgastein, Bad Hall, Ischl, Bad Aussee, Reichenhall, Gleichenberg)

NEMETORSZAG (Bad Nauheim, Bad Kissingen)

OLASZORSZAG (Abano — rheuma, ischias, discus, Montecatini — gyomor, bél, vese bántalmakra)

* **EUROPAL TARSAS KIRANDULASOK** (Választék 180 különböző kirándulásból)

* **IZRAELI KIRANDULASOK (1-5 napig)** 24 — fonttól

Bármilyen utazási ügyével forduljon bizalommal!

CITOUR utazási irodához. I. A. BRENNER 2 (Altenby sarok) Tel: 625959 611755 **MAGYARUL BESZELUNK!**

Az elkallódott ős megkerül

Irta: Plesz Artur

Izraelben elhunyt egyik nagybátyám ültette belém „előkelő származásom” gondolatát. Még fiatal gyerek voltam, amikor sűrűn és hitvallásszerűen kijelentette: — A zsidó nemesség címerét nem festik kutyabőrre! Nálunk, zsidóknál, a képzett, a tanult ősöt való származás dönti el a kérdést! Márpedig úkapám ilyen értelemben nemes embernek számítható!

Azt azonban, hogy jeles és kitűnő ősöm hol élt és hol tevékenykedett, nem tudta a bácsikám. Mindössze annyit értesülése volt, hogy az úkapám a sziléziai Plesshercegség területéről került Eszackmagyarországra, ahol valamelyik előkelő jesivában nyert rabbi-képesítést. Arról is hallott valamiképp, hogy ők a tizenkilencedik század derekán a szentimélik Oppenheim Dávid délmagyarországi főrabbi mellett működött.

Az „előkelőség” felkutatására ez volt minden támpont. Nagybátyám sürgetésére elkezdtem kutatni a nyomokat. Igaz, hogy fiatalon elhunyt édesapám realizmusa olykor lehűtött, aki kedves évődéssel beszélt előkelő származásunkról: — Előkelő származás? No igen, fiam, erről lehet beszélni. En is csak azért nem vagyok tegja a deszentrálkának, mert nincstelen kis ember vagyok. Apám, tehát a te nagyapád sem volt az, mert mint fehértomplomi kis foltzó szabócskát egyszerűen elfelejtették tagjaik köze sorozni. Ami viszont dednagyapádat illeti, akit életében én már nem ismertem, annyit tudok róla, hogy Nagyikindán volt valami apróka varga-műhelye. Hol itt az előkelő származás?

A származásom kérdése nem hagyott nyugodni, 1931-ben Jugoszláviában jártam. Az ősi felkutatásának kiindulási pontját dédnagyapám utolsó tartózkodási helyén, Nagyikindán véltem megtalálni. Ott azonban súlyos csalódás ért: még végső nyugvóhelyét sem leltem meg az elhanyagolt kis zsidó sírkertben.

Jártam a községházán, anyakönyvnel. Hivatalos helyen semmi bejegyzés. Nagyikindán nem működött rabbinátus. Akkor mindössze mástól tudtam zsidó családot a községben és ezek számára a kántor-metsző látta el az összes vallási funkciókat. Meglátogattam, ha jól emlékszem, Kolb bácsinak hívták az öregot. Megtudtam tőle, hogy a jugoszláv hatóságok utasítására a kis hitközség minden régi irományát a nagybecskereki hitközség archivumba került.

A régi céhmesterek elszárgult nyilvántartásában sem szerepeltek. Attól tartok, hogy a fogamat több mint egy évszázaddal megelőző, dédnagyapám „feketés” vargáskodott. Nyilván iparjogosi-vány nélkül feldozgatta össze az elszakadt eszméket.

A feltételezett előkelő származásommal ezel a baljós előjélel átutaztam Nagybecskerekre. Néhezen vettem rá a hitközségi főjegyzőt a régi iratok áttanulmányozására. Sikeresült hitközségi címet átömlészetem a munkától túlterhelt főltszövcsőre, de sajnos, ezzel még nem sikerült ősöm nyomára bukkanni. Az

iratok között semmi utalás. Harmadnapra kutatás után kis halvány reménység: egy hitközségi pénztári kiutalás 12 forintok és 30 krajcárokról! A kedvezményezett: Ráv Smuel Plesz, a kiutalást jóváhagyta: Oppenheim Dávid főrabbi. Dátum: 1858 január hó 15.

Ez volt minden nyoma ősömmek, több nem került elő a régi föllásncskból sem. Nem derült ki, hogy milyen szolgáltatások fejében vette fel úkapám az akkor igen jelentékeny számító összeget. Láttam, hogy a főjegyző már únja az öskeresést, de a világegésben mártírhalált halt, akkor Nagybecskereken éio unokabácsémnek közbenjárására, megpróbálták együtt visszapergetni a nagybecskereki zsidóság történetének mozzanatait:

Oppenheim Dávid főrabbi-sága idején, az ő kezdeményezésére létesült 1857-ben az első délmagyarországi, nyilvánossági joggal működő zsidó elemi iskola. Nagy, sőt országos esemény volt ez az úgynevezett emancipáció hajnalhasadásán.

A zsidóság csak jóval később, a saját bőrén tapasztalta, hogy a zsidó nem származott ebből és a góvilág egyéb zsidók iránti „készségéből”. Amikor, az iskola vezetősége, a nagyhirű főrabbiival az élen, gondosan válogatta össze a tanstűlet tagjait. Előbb csak 2-3 tanító, később már több munkódtit az iskola keretében. A haladás névtelen hősei voltak, mert neveik nem szerepeltek, s a régi iskolai évkönyvek az uralomváltozással eltűntek.

Oppenheim rabbi halála után a kultuszminisztérium a délmagyarországi főrabbi tisztét az akkor hivatalába lépő dr. Singer Jakab temesvári főrabbiira ruházta át. A nagybecskereki hitközség szellemi vezetésében interregnum következett, majd 1880-tól 1915-ig Klein Már lett a nagybecskereki főrabbi, a nagyhirű költő-pap, Kiss Arnold vezető budai főrabbinak nem kevésbé hírneves és tudós édesapja.

A zsidó elemi iskola újabb fellendülése, fejlődése és látogatottsága nem volt inyére a megyei tanügyi hatóságoknak. A polgárjogok egyenlőségének örve alatt előbb formai, majd tanügyi nehézségekkel ásták alá az iskola létét, míg az 1902-ben az állami keretbebe kényszerült beolvadni.

Ezeknek ismeretével távoz tam kutatásaim színhelyéről, de ezzel, természetesen, még nem került elő „nemes” ősöm. Ugy tűnt, nyomai a vételezett 12 forintok és 30 krajcárokkal együtt örökre elmosódtak. Így hát le- és felmenő ágon, csak egyszerű ember maradtam, ha csak az nem szolgáló vizsgálatomul hogy a vargaság is nemes mesterség...

Izrael valóban a csodák országa. Itt találtam meg elkallódott ősömet és vele kétségbevonhatatlan előkelő származásomat. De menjünk sorjába.

A szerkesztőségi munka és a technikai szerkesztés örömei közé tartozik, hogy olykor várni kell a szedés levonataira. Megtörténik. A munka-kiesés alatt az ember

megtudom, hogy nagy elődöm a nagyhirű hunfalvai (Hunkovce) jesivában kapott rabbi-képesítést. Nagybecskereken a két rabbi közötti intervallumban, az iskolai oktatás mellett, időlegesen a rabbi-teendőket is ellátta.

Míg mohón tapadok a Zsidó Lexikon soraira, lelki-szemem életrekeltek ősöm tudós vonásait, domború homlokát, mélyenülő szeméit, apolt szakállát. Ilyennek képzelem el és lelke mélyén elhiszem, hogy ilyen is volt. Fizionómiaja csakis olyan lehetett, mint akiket a talhuditus elmélyedés megszept, akiknek lényük is kifinomodott és átszellemült.

E percben valahogy többnek érzem magam, tekintetem is acélosabb és önkénytelenül is büszkén kiegyenesedem. Nincs ebben semmi különös: tudós ember volt az ősöm! És ha eddig soha, úgy most tudatosodik bennem az igazság, hogy tulajdonképpen ebben a vonatkozásban minden zsidó ember született nemes.

Nincs olyan ebben a nagy közösségben, Izrael gyűlékzetében, akinek valamelyik őse ne merített volna a tudomány legmélyebb kőforrásából, szent tanainkból. Ezzel szerte meg a zsidóság a szelb, magasztosabb és emberibb értelmezésű nemességét. Igen, mindenki a maga ősdől.

Legyen emlékiük magasztalt és megszentelt.

HERZLIAN
kora reggel
házhöz kapja
UJKELET
-et, ha előfirt
megbízottunkkal:
Strimberg, Szokolov 43
Tel. 931219

Kaliforniából érkezett hír szerint a Paramount-filmgyárban nagyszabású háztűnepséget rendeztek abból az alkalomból, hogy Zolner Adolf, az alapító — és mindmáig a vállalat tiszteletbeli elnök-igazgatója 95 éves lett.

ISMÉT DIVATOS A PAMUTING

Az „Ata” nagy férfing választékot készített az idei nyárra — sok mintában, számtalan színben és modern szabásban. A világ minden fővárosában sportszerű ingeket fognak viselni a férfiak az idén nyáron — pamutínget, amely ismét divatba jött. Az „Ata” pamutanyagból készült könnyű mosó ingei kellemes nyáriás érzést adnak. Kitűnő minőségűek, népi árakon.

Jöjjen el, nézze meg, válasszon és vásároljon pamutíngeket az „Ata” üzletekben.

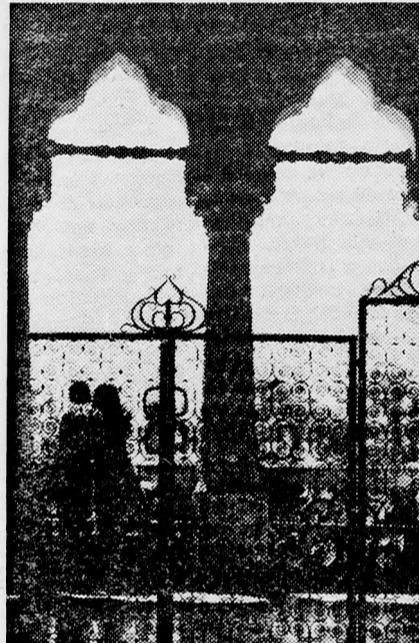
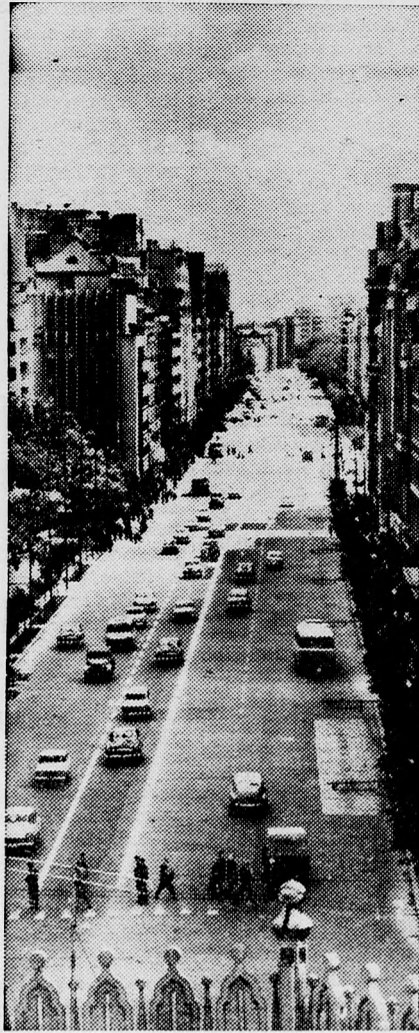
L. S. D. és
Szem
(Ujsághír: A
rendőrség letartó
lással a „nomen
mondásnak — nem
„jobb gyerekek”
sem lehet teljes m
sel állítani róla, h
fia”. Talán így fog
meg véleményün
„romlott.”
19 éves. És zsidó
dőséghez való tart
ában nyilvánul
zsidó szülők gyerme
ként semmilyen sz
kony érzelmi sz
öt a valláshoz, a
hez. Akata, kinéz
szöke és kékeszem
habitus, mentális
szára — fiatal
diák, vagy jó ház
telketreire muta
kor beszélni kezd
pegeti életét, egy
után eloszlik az
fakadó téves néz
-diák, nem értelm
De nem mun
kétkezi dolgozó
mint ömaga kife
jában, az életről
leményében, a „
májában”, utál
kát, mert a mun
ber, lealacsonyít
Rabszolgává tes
ti...”
Ehért lett nem d
Es ezért nem d
— egy pár n
Amerikában és
tűtöt napokat
Elnökök típus?
van minden erő
— Ebben ki
„hippiek” a „be
magyarázza. —
töbnyire az al
toznak, míg a
lid, békés fiatal
kedvelők, virá
fűtőlünk a tör
azok csak korlá
berek szabadsá
világról álmod
danki ugy él, a
jobbának látja, é
amhez kedve
Nihilista?
Nem: ezek a s
nem alkalmaz
re. Inkább ez
naplopó, mun
pár héttel ezel
be került törv
még egy esete
hoz: gyenge
általában a na
neurasténia
régii lelki sérül
va. De nincsen
mikor leírjuk,
gáról, életéről
„hippiekről”.
— és ugy tűn
Mianha hírte
poshadt leveg
az ember orrá
Pedig kint
vénáz nyitott
tünk a napfé
a porzemek,
kások, a
összesprik a
met. Az öt
mester, hogy
születésünket
vel másik ass
fel, hogy Bost
— Ismeri e
hogy akkor
kezi, amikor
érték jön a r
amely elviasi
pülötérre. Es
nizteri karta
telmében felt
bert a TWA
induló első g
— Mikor és
pie”?
— En hip

Az El-Al újabb légijáratot létesít az izraeli turista sz

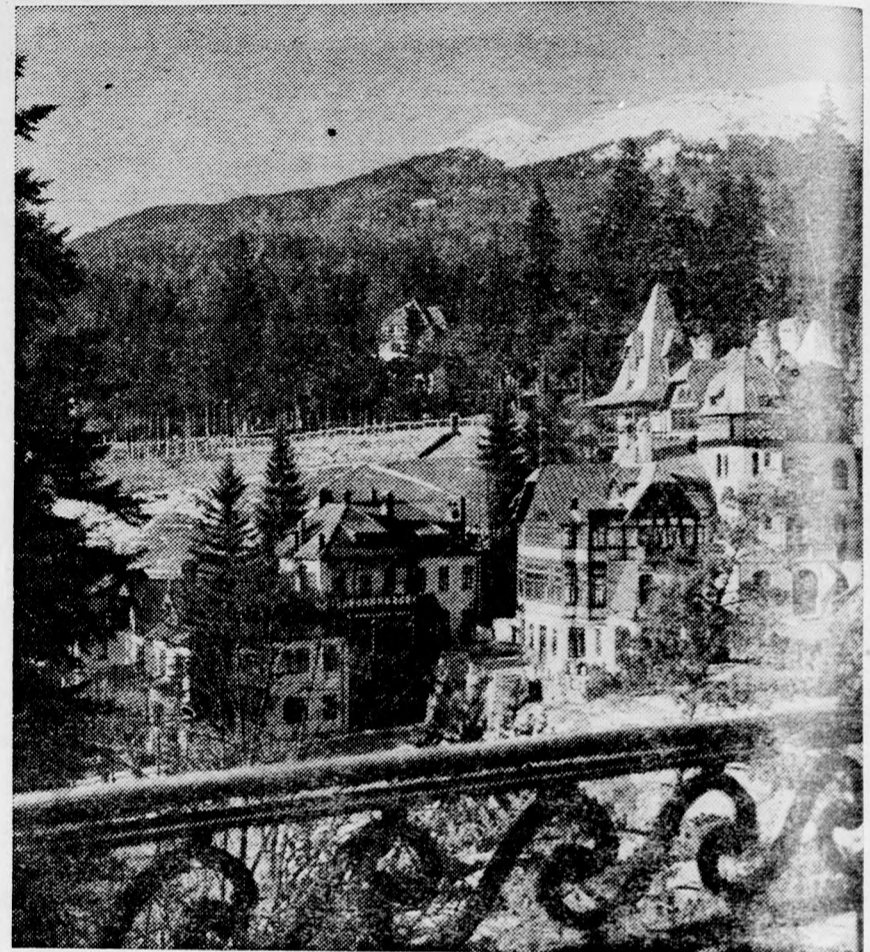
A zöldellő Kárpátok és hófedte csúccsal, a kék Duna és a Fekete-tenger partjának arany-homokja, — a csodálatos szépségű főváros, Bukarest és a legkisebb falu egyaránt nagy szeretettel várja és köszönti az izraeli turistát, abból az alkalomból, hogy megérkezik

ROMÁNIA

Romániának hosszú évszázadokra visszanyúló kulturális hagyományai vannak, pazar kiránduló-helyeit a külföldi turisták százezrei látogatják, szórakozási lehetőségeknek se szeri — se száma. Ebben a nagy és modern országban megőrizték a népművészet ezernyi árnyalatát. Kertvárosok, népi muzsika, muzeumok, koncerttermek kapui tárulnak szélesre az izraeli turisták előtt. A román nép vendégszeretetéről, s ezen belül is kitűnő konyhájáról híres. Megjegyezzük, hogy az izraeli turistákat családi áron látják vendégül.

Bukarest, Románia fővárosa másfél millió világváros, amely hatalmas területen épült. Gyönyörű parkok teszik változatosú a város képét, széles sugárutakon bonyolódik a forgalom. (Lásd a bal-felső képet). De falusi hangulatot árasztó templomot is láthat a vendég a város szívében, a Harastrau parkban. (Lásd a jobb-felső képet). Ebben a parkban különféle más, falusi építmény is van, s itt létesült a messze földön híres néprajzi múzeum; termeiben hatvanezer kiállított tárgy látható. Bukarestben egyébként 38 múzeum van, nagyrészt művészeti és tudományos gyűjtemények. Az egyik múzeum például a feudalizmus korának emlékeit mutatja be, s egy pompás kastélyban rendezték be. (Lásd a baloldali felvételt). Minden román büszke a fővárosára, amely csillogó gyémánt-hoz hasonlatos. Jobboldali felvételen Színáját, az ország egyik legszebb nyaralóját, a Kárpátok gyöngyszemét mutatja be.

Természeti kincsekben és szépségekben bővelkedik Románia. Számos gyógyfürdőben enyhülést és felgyógyulást talál a turista. Már évszázadokkal ezelőtt ismerték az itt élő népek a források gyógyhatását. Az egyik fürdő Nyugat-Romániában, Nagyvárad közelében van, Félix-fürdő a neve. Tudjuk a történelemből, hogy már a rómaiak is lubickoltak a vizében, s tökéletesen ismerték nagyszerű hatását. A XV. században építették itt az első vendégházakat, a román, az osztrák és a magyar arisztokrácia számára. Félix-fürdő vendégeinek az időjárás is kedvez egész évben. Nem is egy forrás van a környéken. A vendégek számára gyönyörű strand áll rendelkezésre (lásd a baloldali felvételt). Melegforrások törnek elő a földből, hőfokuk 49 Celsius. Bikarbónátot, szódiumot, meszet és szilikátokat tartalmaznak. A természetes gyógyforrások hatását jótékonyan fokozza, hogy a részurulóknak egyéni fürdők állnak rendelkezésre, különféle kezelési lehetőségekkel. Belgyógyászati, nőgyógyászati és más szakorvosi rendelés, továbbá masszázsgésztili ki Félix-fürdő egészségügyi szolgáltatásait. Reumatikus, ideggyomor és nőgyógyászati panaszokkal érkezőknek biztosít gyógyulást Félix-fürdő. Kezelés közben számos kirándulást is tesznek a betegek a környéken. Ami az árat illeti — repülőutazással oda-vissza, sanatóriumi ellátással, teljes orvosi kezeléssel és a kirándulásokkal együtt 1270.50. — fontba kerül a 22 napos út.

Bukares modern társasági építészeti amelyn meg. modern karesi ben a

MAR 777-

Igen! Már 777. romániai kirándulások között. Ezért az a Tarom — a galmi vállalat — 15 napig szól — például — ben lakhat — vagy a vidéki lodáiban. Ezért tölthet Románia sokban létesítésekben. Része kirándulásokon mine napig, va mána legszebb ben a 777 — fo nak megfelelően meg maradni, telben foglalja

Turista számára

Bukarest egyik legszebb, legmodernebb építménye a Köztársasági palota. Jobbra egy középkori épületesoprotot látunk, amelynek jellegét nem bontják meg, inkább köréépítik az új, modern fővárost. Valaha a bukaresti kisparosok éltek ezekben a házakban.

MAR 777.-FONTTÓL!

Igen! Már 777.—fonttól vehet jegyet romániai kirándulásra, s nagyszerű körülmények között töltheti ott szabadságát. Ezért az összegért az El-Al, vagy a Tarom — a román nemzeti légitársaság — gépen repül oda-vissza, 15 napig szállodai ellátásban részesül — például a bukaresti Union hotelben lakhat — (lásd az alsó felvételt), vagy a vidéki városok I. osztályú szállodáiban. Ezért a pénzért 17 napot is tölthet Romániában, egyes magánlakásokban létesített fizetővendég-szolgálat keretében. Résztvehet persze hosszabb kirándulásokon is. Három hétig, harmánnapig, vagy tovább is üdülhet Románia legszebb vidékein. Ebben az esetben a 777.—font alapárát kiegészíti annak megfelelően, hogy hány napig óhajt még maradni, a milyen színvonalú hotelben foglaljat magának szobát. A kirándulás alapára 777.—fonttól, ebben az adók is belefoglaltatnak. A 777.—font ellenében 66 dollárt is vásárol az utazási iroda a turista terhére — a két ország közötti megegyezés alapján ez az összeg Romániát illeti. Ugy értendő ez, hogy a 66 dollár levonandó abból a dollárösszegeből, amelyet a pénzügyi kormányzat minden külföldre utazó izraeli turistának rendelkezésére bocsát — hivatalos áron. A román gazdasági kormányzat különlegesen kedvező árfolyamon váltja be az izraeli turisták dollárját: 18 leit ad egy dollárért. Amikor az izraeli turista megérkezik Romániába, közölnie kell, hány dollárja van, ez a feltétele az 1:18-as átváltási alapnak. Romániában egyébként olcsó árak várják a turistákat, a többi európai országokhoz képest. Az első osztályú szállodák napi ára 12.—font, egy mozijegy 30-80 agora, koncert, illetve operajegy ára 30 agorától 3 fontig terjed, a múzeumi belépő 1 lei, ami 20 agorának felel meg. Az izraeli turisták számára öt kirándulástípust szerveztek. 1.) Bukarest megismerése 17 nap alatt. 2.) 15 napos kirándulás a Fekete-tenger partján. 3.) Tíznapos kirándulás a Kárpátokban. (990.50 fonttól). 4.) Huszonkét napos kirándulás gyógykezeléssel együtt a Nagyváradiói 9 kilométerre lévő Fehérfürdőn (1270.50 font). 5.) Kirándulás egész Romániába, a Kárpátoktól a Fekete-tengerig, három héten át (1221.50 font).

A különlegesen olcsó árak 1968 májusától érvényesek. Az utazás a lökhajtásos repülőgépek turistaosztályain történik. Az El Al, illetve a romániai Tarom légitársaság gépeiről van szó. Az izraeli turisták tízes, vagy nagyobb csoportokban utaznak. A vendéglátás és a Románián belüli kirándulások a „Carpati” utazási iroda szervezésében történnek. További részletek és a feliratkozás ügyében forduljon utazási irodájához.

Románia minden évszabban sok lehetőséget biztosít a turistáknak. Nyáron elsősorban a Fekete-tenger partján vannak nagy lehetőségek a pihenésre, önfeléd szórakozásra. Baloldali felvételen a Konstancia melletti Mamaia strandját mutatja be. Telen például a Brassó melletti Polianában sietnek, szánkóznak a melegebb évszaktól érkező vendégek. (Lásd jobb oldali felvételt). Minden évszakban, Románia minden üdülőhelyén szeretettel várják az izraeli turistát, s gondoskodnak arról, hogy maradéktalanul jól érezze magát.

Románia minden évszabban sok lehetőséget biztosít a turistáknak. Nyáron elsősorban a Fekete-tenger partján vannak nagy lehetőségek a pihenésre, önfeléd szórakozásra. Baloldali felvételen a Konstancia melletti Mamaia strandját mutatja be. Telen például a Brassó melletti Polianában sietnek, szánkóznak a melegebb évszaktól érkező vendégek. (Lásd jobb oldali felvételt). Minden évszakban, Románia minden üdülőhelyén szeretettel várják az izraeli turistát, s gondoskodnak arról, hogy maradéktalanul jól érezze magát.

Románia minden évszabban sok lehetőséget biztosít a turistáknak. Nyáron elsősorban a Fekete-tenger partján vannak nagy lehetőségek a pihenésre, önfeléd szórakozásra. Baloldali felvételen a Konstancia melletti Mamaia strandját mutatja be. Telen például a Brassó melletti Polianában sietnek, szánkóznak a melegebb évszaktól érkező vendégek. (Lásd jobb oldali felvételt). Minden évszakban, Románia minden üdülőhelyén szeretettel várják az izraeli turistát, s gondoskodnak arról, hogy maradéktalanul jól érezze magát.

DREYFUS KAPITÁNY

REGÉNY
NICHOLAS HALASZ

Polányi Károlynak barátomnak és mesteremnek

I. RESZ AZ ÁRULÓ

I.

1894. július 20-án látogatót jelentettek Max von Schwarzkoppennek, Németország párizsi nagykövetsége katonai attaséjának. Az ezredes méltóságát teljesen lepedett az irodájából az előcsarnokba vezető néhány lépcsőn. Magas, hideg, értelmes arcú tiszt volt, s noha nem dőlőfős, de magatartása megfelelt a szabvány porosz junkernak.

Apró termetű férfi állt előtte: arcvonásai elcsigáztak, kis fekete szeme mélyen ülő, hatalmas bajusza csapott állára konyult. Nem sokkal mulhatott negyven éves. Fekete felöltőjének gomblyukában a Becsületrend piros szalagja virított, s egész magatartása ugyancsak egy meghatározott réteg normáit tükrözte. Félreismerhetetlenül civil ruhát öltött francia tiszt volt.

Sohasem jegyezték fel az ezt követő párbeszéd pontos szövegét, ismeretes azonban von Schwarzkoppen ezredes elképzelése. Olyan jelenet lehetett, amelynek a rendező utasítás szerint a színészek kiejtése a szemébe a monokli. A francia tiszt ugyanis felajánlotta kémszolgálatát. Indokolásként előadta, hogy anyagi gondjai, amelyek még súlyosították felesége betegségét, kényserítették erre a végző lépésre. Algírban és az olasz határon szolgált: dolgozott már a Hadügyminisztérium Hírszerző Osztályán, és jó viszonyban van Jean Sandherr ezredessel, ennek az osztálynak a vezetőjével; Jean Casimir-Périer-nek, a Köztársaság elnökének iskolatársa volt. Ilyenformán félreérthetetlen tudomásra adta a német ezredesnek, hogy értékes szolgálatokat várhat tőle. Ennek bizonyítására zsebébe nyúlt és felajánlotta, hogy rögtön átad egy titkos okmányt.

A porosz ezredes erre már magához tért döbbenetből, és felemelt kézzel tiltakozott. Még csak megtekinteni sem hajlandó az okmányt. Nem nyújt segítséget ahhoz, hogy egy tiszt elárulja a hazáját. Összintén tanácsolta a francia tisznek, keresse valami más kiutat szülő anyagi helyzetéből. Marad tehát az öngyilkosság — jegyezte meg erre a civilruhás tiszt —, más megoldás nincsen. Az ezredes egy közlegénytel elvetette ezt, még egyszer lelkére beszélt, ne lépjen az árulás végzetes útjára, majd felindulva visszatért irodájába, faképnél hagyva a sápadt, apró termetű, bajszos franciát, találja meg a kijáratot ahogy tudja.

Egy esztendővel ezelőtt Franciaország szövetséget kötött Oroszországgal. A francia vezérkarnak ezért egész stratégiai koncepcióját át kellett alakítania, hogy megbirkózhassék az üssellenséggel, Németországgal. Új átfogó mozgósítási terveket dolgoztak ki. A mozgósítási tervek szerzetéző projektumok, amelyek kiterjednek egy ország legelégdugottabb zugaira is. Nemcsak katonák behívásáról, de fegyverekről is szó esik e tervekben. Ebben az évben, 1894-ben, új ágyúkat terveztek és próbálták ki, sőt új robbanóanyagokkal is kísérleteztek. A németek biztosra vették, hogy ezek a kísérletek már javában folynak, és tömegesen küldték kémjeiket Franciaországba.

Von Schwarzkoppen ezredes katonai attasé elődje is belekeveredett egy kémügybe, és ezért távoznia kellett Franciaországból. A botrány hullámai olyan magasra csaptak, hogy Münster gróf párizsi német nagykövét, aki még a régivágású diplomaták közé tartozott, becsületavát adta, nem tűri, hogy nagykövetségének beosztottai bármiféle kapcsolatba kerüljenek a kémszolgálattal. A becsületavát szentnek tekintő öreg grófnak sejtése sem volt arról, hogy új katonai attaséja párizsi állomáshelyére indulása előtt olyan titkos utasításokat kapott Berlinben, miszerint közvetlenül a német vezérkar alá rendelik.

Von Schwarzkoppen ezredes tehát távolról sem erkölcsi indítékból, hanem nagyon is gyakorlati okokból fogva utasította el a civilruhás francia tiszt szolgálatát. Hogyan is bízhatnék valakibe, bármilyen kétségbeesítő helyzetben legyen az, aki se szó, se beszéd beszélt az utcáról és ilyen portékával házal? Ki tudja, hogy vajon nem a franciák szolgálatában álló *agent provocateur*-e?

Az ezredes azonban katonai volt, a döntések tehát nem trükköztek. Jelentést küldött a sajátos látogatásról Berlinbe. A válasz villámgyorsan megérkezett: tárgyilagosan.

Az ezredesnek ugyan nem állt módjában felkutatnia a francia tisztet, mégsem kellett sokáig várnia az alkalmat a berlini parancs végrehajtására. Alig telt el két nap az első látogatás után, a végéskig elkeseredett civilruhás tiszt ismét megjelent a nagykövetségen. A beszélgetés ezúttal nem az előcsarnokban zajlott le. Az ezredes becsületkeltő látogatóját hivatali helyiségébe, és a francia tiszt most már be is mutatkozott: gróf Ferdinand Walsin-Esterhazy őrnagy, egy Rouenban állomásozó francia zászlóalj parancsnoka. Magával hozta a legfrissebb mozgósítási parancsot, amelyet alig néhány napja kapott meg (ezzel is bizonyítva, milyen komoly értesü-

lések várhatók tőle), és azt kérte, folyósítsanak neki 2000 frankot havonta — abban az időben ez körülbelül 400 dollárnak felelt meg.

Schwarzkoppen azt javasolta neki, lépjen érintkezésbe Berlinnel. A francia zászlóaljparancsnok azonban erre nem volt hajlandó. Letette az íróasztalra a mozgósítási parancsot és távozott. Az ezredes a legközelebbi vonattal elutazott Berlinbe. Akik kémekkel dolgoznak, tisztában vannak azzal, hogy a kémek nyomorult egzisztenciák, a besurranó tolvajok kategóriájába tartoznak, s éppen ezért legszívesebben úgy fizetnek nekik, mint orgazdia a lopott áruért. Berlinben Schwarzkoppen azt az utasítást kapta, ne vállaljon kötelezettséget rendszeres járandóság folyósítására, hanem közpénzből fizessen szállításkor, mindenkor olyan összeget, amennyit az anyag megér. Ezzel elkezdődött az az erkölcsdráma, amely méretét és kihatását tekintve páratlan a legújabbkori állam történetében, s arra készítette Franciaországot, hogy szörnyű viharok közepette vizsgálja meg, milyen mélyen gyökerezik a francia demokrácia. Az egyén jogai szentek és sérthetetlenek — igen. Nemes eszme, kétségtelen. De a kérdés gyakorlati oldalát tekintve, vajon feláldozzuk-e az egészet a legapróbb összetevő részecskére kedvűért? Vajon egyetlen francia becsületének védelmében szabad-e kockáztatni valamennyi francia biztonságát?

Amikor Franciaország a józan ész nemzete szembe találta magát ezzel a kérdéssel, elveszítette higgadtságát. A normális, mindennapi élet megakadt. Alig maroknyi ember télt hitet továbbra is amellett, hogy a demokrácia biztonságát nyújthat mindenki számára. A többiek csak az államban meg a hadseregben hittek, s ezszervet öröngöskébe kezdtek, ha ezeket az intézményeket akár a legesekélyebb bírálólat érte. Egy korabeli író szavaival: „Már az igazság” szó pusztá kijelítéséhez is hősiesség kellett. A jog megtörése elleni tiltakozást büne minősítették, s ha valaki kétségbe merete vonni a haditörvényesek esalhatatlanságát, árulónak bélyegezték.”

Kormányok buktak meg. Végül már egyetlen bíróságban, még a legfelsőben sem bíztak. A képviselőház törvényt hozott, hogy megtagolja Franciaország legfelsőbb büntetőtörvényesét az ügy további tárgyalásában. S mivel a bíróságok eljárásai arán nem érvényesíthették már a jogot, az ország az anarchia szakadéka felé szelére jutott. Mit sem változtatott ezen az, hogy az igazság nagyon is hamar napvilágra került, alig valamivel azután, hogy a német kémszolgálat vette a hazugságot. A hazugságot azonban továbbra is el kellett fogadni. Aki ezt nem tette, az tagadta, hogy a hadsereg a Németország elleni legkiszáradtabb védelmi eszköz, s helyett valamilye nyers eszménynek hódolt, annál keveset menedéket a cvort erőszakkal szemben. A nemzet erre nem volt hajlandó. Kijált a hazugság mellett, s azt kiáltotta ki egyetlen igazságnak.

Még a német császár is — bár tudta, hogy a zsoldjában álló kémest Esterhazynek hívták és nem Dreyfusnak, amint a franciák állították —, még ő is elhitte, hogy Dreyfus kém, s a franciák csak abban tévedtek, hogy melyik ország hűz hasznát áruló tevékenységéből.

Végül egy Franciaországgal szomszédos kis ország hercege bizalmas küldetésbe indult Európa uralkodóihoz, hogy kiderítse: van-e hazugságnak ténybeli alapja, vajon elárulta-e Dreyfus Franciaországot valamely idegen hatalomnak. Listáján utolsónak a Francia Köztársaság elnöke állt. Ugy tűnt, hogy egy kellemes délután töltöttek együtt. A herceg sima modorú, gyakorlott diplomata volt. A lehető legtapintatosabban tártá az elnök elé a Dreyfus ártatlanságáról szerzett bizonyítékait. Tapintata azonban kárba vesztett fáradság volt. Sem a tapintat, sem a tények és bizonyítékok nem voltak elegendők. Semmi sem győzhette meg az elnököt arról, hogy a hazugság nem igazság és az igazság nem hazugság. A kellemesnek induló délután kölcsönös sértődéssel végződött.

Az elnök még ugyanezen éjjel szívrohamot kapott és reggelre meghalt. Köztudomású volt ugyan, hogy szívbeteg, de ennek ellenére először Párizs, hamarosan pedig az egész francia közvélemény sziklaszilárdan hitte, hogy a vendég herceg mérgezett cigarettával megölte.

Azt a maroknyi embert, aki az igazságért, tehát a minden hadseregnél erősebb emberi ideálok helyreállításáért küzdött, megrágalmazták, gyalázták, közmegegyezésel sújtották, tettelesen bántalmazták, megfosztották becsületétől és állásától, börtönbe vetették, száműzésbe kergették. A harcot azonban a szellem és az ész őriútsai vezették. Még olyan embereket is megnyertek ügyüknek, mint azt a magas rangú fiatal tisztet, aki országvilág előtt tanúságot tett nemes és fennkölt jelleméről, amikor fogsággal, életveszélyes fehérvégesséssel és valamennyi tisztára megvetésével dacolva ragaszkodott ahhoz, hogy az igazság mindig igazság marad, s csakis ez nyújthat mindenki számára biztonságot.

Végül is ők voltak azok, akik a nemzetre rákényszerítették akaratukat, és visszavezették a jog és a törvény útjára. Iszonyú és dicsőségletes évek teltek el azonban még addig, amíg győzelemre vihették ügyüket.

2.

A francia vezérkar hírszerző osztályát Deuxième Bureau (2. irodának) hívták; a kémelhárítás a Deuxième

ème Bureau Jean Sandherr ezredes parancsnoksága alatt álló „Statistikai Alosztály”-ának a feladata volt.

A világ minden hadseregénél dicsőségre vagy képzésért igénylő alkotó munkára legkevésbé a hadseregben nyílik alkalom, s ezért a hírszerző munkáiban igen gyakran olyan emberek kaparinjták meg, akik maradtak a hadművelési, híradástechnikai és hadi részlegeken folyó erős versenyben. Amikor az 1870-es Németországtól elszenvedett vereség okait kutatták, franciák bűnbakot kerestek, talán nem is teljes alap nélkül az árulást jelölték meg magyarázatként, s ezért a Deuxième Bureau-nek tetemes anyagi eszközöket bocsátottak rendelkezésére, rengeteg energiát fektettek munkájába — igaz, szellemi képességek és jellem dolgát már nem állt ilyen jól ez az alakulat.

Abban az időben, amikor Esterhazy gróf tárgyalásokba bocsátkozott von Schwarzkoppen ezredessel, Deuxième Bureau előtt nem volt titok: a németek már den erejükkel azon vannak, hogy kifürkészték, melyek változások okoz az Oroszországgal kötött szövetségszerződés Franciaország háborús terveiben és hadi készletében, és Sandherr ezredes „Statistikai Alosztály” kémelhárító hálója ezúttal nagy hatással bírta, hogy Schwarzkoppen Párizsban kémszervezetet állított fel, amelynek Brüsszelben, Strassbourgen és Svájcban is vannak ügynökei.

Sikerült kapcsolat teremteniük Richard Cuesnessel, a német hálózat brüsszeli ügynökével. Egy Lajoux nevű francia ügynök egyre-másra olyan „titkos” okmányt juttatott el Cuesnesselnek, amelyeket a Deuxième Bureau szállított neki. E dokumentumokat természetesen gondosan készítették. A jelentéktelenebbek valószínűleg fontosabbakban félrevezetésre szánt hamisítványok voltak. Ez teljesen érthető, hiszen előnyösebb, ha a németek hamis információra támaszkodnak, mintha semmi fele tájékoztatóhoz sem jutnak.

Hasonló sikerrel járt a kémelhárítás Strassbourgen és Svájcban is. Amikor a németek végre rádöbbentek, hogy kénytelenek voltak túladni ügynökeiken, és először kellett kezdeniük hálózatuk kiépítését.

De amint az a kémkedésben elkerülhetetlen, a franciák sem bízhattak saját ügynökeikkel. Számos Németországban működő francia kém letartóztatott. Ezek jelentették a Deuxième Bureau-nak: csakis akkor kerülhetik el a börtönt, ha beleegyeznek, hogy a németeknek dolgoznak a francia hírszerzés szolgálatában. Azt állították, hogy részükrol e megegyezés félrevezetés volt. De vajon kinek hazudtak: a börtönrel fenyegetett németeknek vagy a jutalmat ígérő franciáknak? S egyébként is: mi gátolhatja meg egy kémot abban (még ha nem esett is csapdába), hogy két urat szolgáljon: a német szerezében a franciáktól kap fizetést, ellenkémként pedig a németektől.

Ez a hírszerző irodák örök dilemmája, s e problémát megoldására törekedve a Deuxième Bureau-nak nagyon sokat kellett tennie. Bizalmas utasítás küldött számos ügynöknek, hogy öltözzék, mint tényleges, felhívásokat küldtek a német nagykövethoz, hogy a németek kezére, ugyanakkor gondoskodni ne-összeállított „titkos” információkat is közzétegyék, amelyek semmiképpen sem szivároghatnak ki a német hatóságokhoz. Ezt követően jelentéseket kértek be Berlinbe, amelyekben tevékenykedő egyéb ügynökeiktől, milyen értesítésekben és az elbűnyözték el a németekhez. Így a kémek egy részét más német államokra ellenőrzésére használták fel.

E műveletek során a Deuxième Bureau irattára a hírszerző osztályok, misztványok valóságos dzsungellé vált. Ebben az időben az a kérdés merült fel: a szóbeszéd járta a hírszerző tisztek között, hogy tényleg kell következnie a napnak, amikor már senki sem tud adni enkre a majd különbséget tenni a hiteles és a hamisított információk között. Sohasem derült ki teljes bizonyossággal, hogy az sem, hogy ki kit csapott be. A francia hadtörténeti irodák a Deuxième Bureau munkájának értékét, a német történetészek pedig a német irattárba a német vezérkart, hogy durva hamisítványok áldozatává vált.

Előfordult azonban, hogy valóban elfogtak egy-egy ügynököt, akik nem kémet. Így például sikerült letartóztatni egy Theodor von Hönningert, mas nevű technikust annak a német hálózatnak a tagjaként, amely iránti hűsgyöngyölítése során, amely a melánit nevű robbanóanyag gyártásához való minitáját igyekezett megszerezni. Thomas Bourges-ban valóra váltó részt vett az új robbanóanyag előállításában. Letartóztatásuk azonban tek egy Greiner nevű másik német kémét is, aki a franciaiban von Scia Admiralitás alkalmazottjaként dolgozott. Boutonnetra vonatkozó ról, az Aquinói Szent Tamás templom könyvtárára egy mozgósítókiderült, hogy a német nagykövetség és az annak vezetője ezek az okmányokban álló ügynökök összekötője.

A közvélemény nagy izgalommal fogadta e leleplezést, a vándoroltáéseket, s mind a szélső baloldal, mind a szélső jobboldal párizsi területal igyekezett tökéletesebbé belőli. Kimondatlanul ki, s itt átadt madaásokat indítottak a kormány ellen, a tizet főleg a hadügyminiszterre összpontosították. E kritika napokban August Mercier tábornok töltötte be ezt a helyet az Esterhazyval. A tábornok külseje pompás témát szolgáltatott Schwarzkoppen papakarikaturistának: a szikár tiszt mintha nyársat nyújtott volna, keskeny, részny szeméből bizalmatlan pillantást vetett körül, ekat lövellt minden látogatójára, vértelen felső ajkára vándoroz is megkony vonalként préselődött alsó ajkára — szája, akárcsak megnyerő

ZENEÉLETT

Éjn-GeV — zeneünnepe: 25 éves

Éjn-GeV — zeneünnepe: 25 éves. A fiatal partnernek három formában jelentek meg a Mann-auditorium dobogóján: Marta Arderich az első részben szólóként jászott: Bach 4-moll Angol-szvitjét, eszmélő szövegével, áttetsző szövegével, létszámú kontókkal. Majd lázas temperamentummal Schumann g-moll-szonátáját, végül ragyogó kivitelben, a behízelgő lassú tétel költői mélyiséggel énekelve ki, Prokofjev 7-ik szonátáját játszotta. A műsor második felében két négykezes-művet hallhattunk: Schubert nagy

karának vezetője működik. Több zenekari és kamarazene, valamint koreográfikus műve után a „Jerusalájm”, zene- és énekkarra és balettre, a Lea Háizráeli által vezetett Emek Chéfer tánc-csoport, valamint a kibuc-zenekar részvételével, a szerző által vezényelt, került most először előadásra, melyen elszállásolták a nézőket, majd a színházban, nem véletlenül részt. Csak a már nyomon követhető vezényelés alapján következett rá, hogy erőteljesen elgondolt, tehetséges mű, melynek harmonikus nyelvezete és formai kidolgozása mentesül egykori tanárainak radikálisizmától. Reméljük, hogy a mű Tel-Avivban is elkerül, nagy hiba volna megmaradni az éjn-gevi bemutatónál.

A fesztiválon szereplő Filharmonikus Zenekar Abbado vezényletével P á r t o s Odón „Éjn GeV” című állami díjat nyert és egykor L. Bernstein által bemutatott kantatáját adta elő, s Argerich Prokofjev 3-ik zongoraversenyét szerepelt. A fesztiválon részt vett még Larry Adler, a szájharmonika nagymestere, Odetta néger énekesnő, Bertini Kamarazene, Sarrá Novikov svájci zongoristával, valamint a Cahál különböző alakulataiból összeállított zene-együttesek. Megható ünnepség színhelye is volt Éjn-GeV, mikor a svájci Engadiner Kantorei gyűjtéséből nyújtott összegből egy zeneszobát szenteltek fel, a svájci nagykövetség jelenlétében. Egy nagy Steinway-koncertzongora is, mint a svájciak szeretet-adományát, jutott a kibuc birtokába.

A fiatal partnernek három formában jelentek meg a Mann-auditorium dobogóján: Marta Arderich az első részben szólóként jászott: Bach 4-moll Angol-szvitjét, eszmélő szövegével, áttetsző szövegével, létszámú kontókkal. Majd lázas temperamentummal Schumann g-moll-szonátáját, végül ragyogó kivitelben, a behízelgő lassú tétel költői mélyiséggel énekelve ki, Prokofjev 7-ik szonátáját játszotta. A műsor második felében két négykezes-művet hallhattunk: Schubert nagy

A 6-ik bérleti hangverseny a Bét Háchájl zsófolásig tart, természetesen, különlegesen érdekes műsort hozott, egy kiváló angol szoprán-énekesnő, Heather Harper a Covent Garden Opera művésznőjének közreműködésével. Ritkán hallottunk nálunk ilyen nagykulturnál, rendkívül szép hangú énekesnőt, aki nagy hangterjedelme mellett szinte virtuóz az énekhangnak és drámai kifejezőképességének a nagyszerű operai énekesnővel. Az attraktív megjelenésű művésznő előbb Haydn „Berenice” című drá-

... S . Z . I . N . H . Á . Z ...

Hábimá: NULLA ÓRA (Point H.)

Yves Jamiaque darabja, Ada Ben Náchum fordítása, rendező: Dávid Levin, díszletek: Eli Szináj

„Az Oppenheimer ügy”-hez hasonló Jamiaque darabja, az atom-probléma színházi feldolgozása. Témája talán még érdekesebb, lélegzetelágtatóbb, de prezentációja kevésbé sikerült. A „Nulla óra” előadása alatt állandóan lelki szemek előtt lebegett „Az Oppenheimer-ügy” gyönyörű, égboltra emelkedő, ragyogó díszlete — szemben

akkor, amikor a további kutatásokat. Arra kéri Bohrt a berlini fiatal tudós, hogy közvetítsen az amerikai tudósok és a Kaiser Wilhelm között, minthogy a dán tudós kapcsolatban van az amerikai kollégákkal. Niels Bohr nem bízik a német tudósok szavában, hogy betartják majd a megállapodást, és valóban holtpontra viszik a kutatásokat. Annyi keserű tapasztalata van már a hitleri éráról, hogy el bírja képzelni, amint az amerikai tudósok leállítják a további kutatásokat, de Hitler kényszerítene a német tudósokat a kutatás folytatására.

A darab egész drámai értéke ez az álva lefolyt, izgalommal és feszültséggel telített párbeszéd, amelyet a közönség lélekzetét visszafojtva kísér, hiszen saját és embertársai élete függ ettől a határozattól.

A darab többi jelenetei önmagukban nem vonzóak a nézőt, úgy szólván csak kísérő a kulmináló párbeszédnek.

Az előadás különös érdekessége az is, hogy főszereplője a világ sorsát eldöntő éles vita fejlődik ki a világhírű tudós és volt tanítványa között, amint a tetőfokra érkezik, amikor az öreg tudós, láthatóan lelkületesen, az emberiség jövőjét feltételezve megtagadja a közvetítést.

Aktuális tudományos problémát — meggyőződésszerűt — érdemes színpadra vinni, fantasztikus élményt nyújt, még ha drámai kiképzése kívánja valót hogy is maga után.

AHARON MESZKIN

A darab színhelyével, az arabeszkre ábrázoló barna panelek, amelyek a tudós otthonát próbálják jelképezni.

Az atom-tudomány fejlődésének egy híres momentumát örökíti meg a darab, amikor 1943-ban, a második világháború kelés közepén a tudósok érkeztek ahhoz a ponthoz, hogy atombombát tudnának előállítani, amely elpusztítaná a világot. Arról suttogtak akkor, hogy a németek gyártják is már az atombombát. A kultúrvilág egy rettegésben élt: hátha valóban Hitler örögi ötletét indíttatva, s érezve, hogy elvezeti a háborút, magával akarja rántani a megsemmisítésbe az egész világot!

Fiatal német tudós, aki éppen nászúton van ifjú feleségével, felkeresi daniái otthonában volt tanárát, Niels Bohrt, a világhírű atomtudóst. Izgalmas beszélgetés és vita alakul ki közöttük, amikor a volt tanítvány elmondja, hogy a berlini Kaiser Wilhelm Tudományos Intézet kutatói elő tudták állítani az atombombát, de lelkesmereti kérdés miatt, megállították a további kutatásokat, ha megállapodásra tudnának jutni az amerikai kutatókkal — akik, tudomásuk szerint, szintén értekeztek az erelményekhez —, hogy ok is hagy-

sikerét egy Mozart „Laudate”-vel hálálta meg.

A Kamarazenekar műsorán Gary Bertini Partos Odónek 1962-ben írt „Tehilim” (Zsol-tárok) című, eredetileg vonós négyesre írt, most vonószekarral előadott művet hallhattuk, expresszionista módoan beállított zsol-tár-modelleket, melyeknek eksztatikus feszültsége, hol tömör akcentusokra, hol áhatatosan elhelyezett dallamvonalakra felépített négy tétel magasfokú sűrűsége a tizenkétfokú skála és keleti kantiláció összolvadásának. Bertini és zenekara kitiűnően adta elő, ezzel szemben a műsort fölélegesen záró Mozart D-Dur-Di-vertimento népiesen vaskos kiadásban került ki a nagytehetségű karmester keze közül.

CHANA ROVINA

jutott Yves Jamiaque darabjában.

Aktuális tudományos problémát — meggyőződésszerűt — érdemes színpadra vinni, fantasztikus élményt nyújt, még ha drámai kiképzése kívánja valót hogy is maga után.

Aktuális tudományos problémát — meggyőződésszerűt — érdemes színpadra vinni, fantasztikus élményt nyújt, még ha drámai kiképzése kívánja valót hogy is maga után.

Aktuális tudományos problémát — meggyőződésszerűt — érdemes színpadra vinni, fantasztikus élményt nyújt, még ha drámai kiképzése kívánja valót hogy is maga után.

Závit színház: VÁLJUNK EL

Victorien Sardou vigjátéka, leheze fordította Dean Cálhá, rendező Teodor Toma, díszletek Adina Reich, zene: Frank Pelleg

Sardou (1831—1908) könyved, kedves vigjátéka az izraeli színpadon szintén annak köszönhető — mint több más francia darab az utóbbi időben, — hogy a te-

PINA GERY

hetséges Teodor Toma rendező osztályát kapott a Párizsban folytatott tanulmányait, sőt még rendezett is. Talán nem ok nélkül tetszett meg neki Sardou darabja, amely csaknem száz éve szórakoztatja a nevelni vágyó színházlátogatót. Bár Sardounak nem a „Váljunk el” a leghíresebb darabja, hanem a világsiker megért „Madame Sans Gêne”, amely még a két világháború között gyakran került színpadra a modern színpadokon.

A „Váljunk el” ma is megnevettet, pedig itt-ott érződik rajta az idő pora. Helyenként vontatott és a mai követelményekhez képest sekélyes a komikuma.

KEDVEZO RESZLETRE

éspőlizotól szobabütoriz.

Táam Chájim Ltd.

Által, T.A., Allenby 27. utolsó üzlet az udvarban. Ftalal házásoknak speciális feltételek.

Pataki László

Dr. Marlon Gizella

1968 IV 26 Uj Kelet 15

A BUROKRATA

Végtelenül sajnálom, de mivel nincs fegyverviselési engedély, kénytelen vagyok a pénztárcám átadásától eltekinteni...

MOSZKVAI VICC

Egy 10 éves moszkvai kisfiú ezt kérde a mamájától: Anyuka, a jó Isten tudja, hogy nem hiszünk benne?

GYAKORLAT TESZI A MESTERT

Fiatal autóbussz-sofőr elüt egy idős bácsit. Amíg kiérkezik a mentők, a sofőr korholja az összetört öregot:

Mert, kérem, közlekedni tudni kell, öregapám. En már négy hónapja vagyok sofőr, de ilyesmi még nem történt velem.

En meg hatvannyoleve vagyok gyalogos, de velem se történt...

Közlekedési vica A szultán még nem tért nyugovóra

EZ A MAXIMUM!

Gázolás miatt áll bíró előtt a vádlott. Milyen óvatossági intézkedéseket fogantatosított? Kérde a bíró. A maximumot, bíró úr. Dudáltam, aztán káromkodtam. Mit tehettem volna még?

SKÓT TÖRTÉNET

A skót kisgyerek ezt mondja az apjának: Apuka, ma megtakarítottam 5 pennyt. Hogy történt? Nem üttem a villamosra, hanem csak utána futottam. Látod, látod fiam, ha taxira nem ültél volna, akkor 5 shillinget takarítottál volna meg...

VARSÓI TALÁLÓS KÉRDÉS

Mennyiben változott a politikai helyzet az utóbbi időben? Azelőtt is szabad volt antiszemitának lenni, de nem volt kötelező...

KÖZVELEMENYKUTATÁS

Nemcsak az Új Kelet, a világ minden lapja rendez időnként közvélemény-kutatást. Az egyik európai ország újságjának közvélemény-kutató ívére így hangzott az első kérdés:

Melyik a kedvence lapja? Egy olvasó ezt írta be: A piros ász...

BIROSÁGI VICC

A bíró: Meg tudná nekem mondani, hol volt március hatodikán este 8 és 11 óra között? A vádlott: Szívesen megmondom, ha a bíró úr is megmondja, hol volt ebben az időben. Bíró: Mi köze egyiknek a másikhoz? Vádlott: Tessék megérteni, hogy engem ugyanúgy érdekel a pletyka, mint a bíró urat...

BUDAPESTI TALÁLÓS KÉRDÉS

Mi a különbség a két Németország között? Az egyiket szeretni kell.

HA A FERJ SPORTEMBER

Menyi a lázad, szívem? Most 38.2 csupán. De azt hiszem, rendszeres edzéssel képes leszek felvinni 38.8-ig...

MÉG VÁRNI KELL

Fiacska, kellene nekem egy új tavaszi kabát. Egyelőre nem lehet szó róla. Miért? Ugye, hogy a bácsi bekapja a zsákjába a rossz kisfiúkat, akik nem eszik meg a spenótot?

ÉRDEMES FELMENNI?

Szmartuter Aladár, televíziós polgár megy az utcán, s egyszer csak feltűnik neki egy új ház legfelsőbb emeletének erkélyéről csinos fiatalasszony kiabál neki: Lenne kedve feljönni? Szmartuter Aladár gondolkodik. Megszámolja az emelket, látja, hogy a hetedikről van szó. Viszont a nő nagyon csinos. Elhatározza, hogy nekivág. Elindul, szuszogva felérkezik. A csinos asszony nyit ajtót, egyenesen a könyhába vezeti Szmartutert, ahol egy 4-5 éves kisfiú ül az asztalnál. A nő kedvesen fordul a vendéghez: Ugye, hogy a bácsi bekapja a zsákjába a rossz kisfiúkat, akik nem eszik meg a spenótot?

TELEFON-VICC

Bíró: Mondja el kérem, hogy történt a dolog? Vádlott: Bent voltam a nyilvános telefon-fülkében. A barátommal beszélgettem. Egyszer csak jött a rendőr, s kipenderített a fülkéből. Bíró: És aztán? Vádlott: Aztán bement a rendőr a telefon-fülkébe és a barátomat szintén kipenderítette...

ISKOLAI TÖRTÉNETEK

A tanító házi dolgozatot adott fel a gyerekeknek a következő címmel: „Mindennapi utam reggel az iskolába”. Minden diák szép fogalmazást írt, csak az egyik gyerek füzeté üres. Rákiabál a tanító:

Te miért nem írtál semmit? Tanító úr, én a pedellus fia vagyok...

APAK ÉS FIUK

Nemrég tartotta meg évi kongresszusát Jeruzsálemben a Hitachdut Olé Anglia, a szigetországból való izraeliek szövetsége.

A kongresszus színterében beszélget egy vátik angol zsidó egy új oléval, aki fél-ével ezelőtt érkezett.

Nos, hogy megy a héber? Nem nagyon tudok. Alig néhány szót sikerült megtanulnom. Sálom, todá rábá, bővákásá, meg ilyeneket.

EGY TIZES

Hallgass ide, öregem, engem ne nézz bolondnak. Már látom, hogy soha ebben az életben nem kapom tőled vissza a tízesemet. Ezért elhatároztam, hogy inkább nekem adom.

KUPAT CHOLIM-VICC

Két asszony beszélget az orvosi városkaszobában. Látta már dr. Zsvígót? Nem láttam és nem is akarom látni. Nagyon megvagyok elégedve dr. Eisentáttal, a saját orvosommal...

HOTELBEN

A vendég fiatal nő társaságában érkezik. Elfoglalják szobájukat, majd egy fél óra múlva lejön a vendég a portánál kioskba, s borotvazappant vásárol. A kereskedő előzékenyen megkérde:

Talán valamit a kedves felesége számára is? Jó hogy eszembe juttatta. Kérek egy nagyon szép képes levelezőlapot...

Koronázás a Becélél utcában

Az úgy volt — kezdte Maca barátom a jó multikoriiban és felhízt az égre, túl a mennyzetben, mintha onnét kapná az ihletet mondandó fához.

Kapja is. Macát sohasem lehet zavarbahozni azzal, hogy nem mond igazat, hogy nem a valóságot mondja, hogy nem hú az igazsághoz, azaz, magyarul mondva; hazudik. Mert Maca nem hazudik. Ez lényege. Felhív az égre, és már kézen is van a felelet, a kerek mese.

Csak az Isten a megmondhatója, hogyan tud lekasztani azon nyomban kerek, ép-kézláb mesét.

Az úgy volt — keressék Maca a mondandóit, fejét oldalra hajtja —, hogy Lonkus hívott meg bennünket vacsorára. De a vacsora még nem készült el, mert a húst Ali baba hozta, a férje. Meg is jelent Ali baba a hússal, mire Lonkus megkérdezte:

Tevét nem hoztál? Velem forogt egyet a világ. Hajdan, a bezeg időkben, egyszer egy arab eladott nekem két kiló borjúhúst pottom olésó áron. Csak amikor megfőztem és közben a rózsaszín borjúhús mind szürkébb és szürkébb lett, jöttem rá, hogy tevehúst vettem. Miért is fogadtam el a meghívást? Most, amikor nekem tevehúst vacsoráznom, még hozzá virágot is vettem át fontért, ezért igazán otthon ehetünk volna valódi borjúhúst készült bécészetet. De közben hallom a feleletet is.

Betettem a vitrinbe — hanzott Ali baba hangja a másik szobából.

A tevé fából van és ajánék lesz belőle, nem szék. A

szék valódi marhahúsból készült, nem kell félned. Ut belőle elég mindenkinek, mert Joli lemondott. Koronázzák!

Koronázzák! Hol üresedett meg egy trón? A görög király visszamegy a trónjára. A Sternben pedig ma láttam a perza sah és Fáráh Dibá fényképeit, amint éppen látogatják Sirikit királynőt.

Lehet, hogy időkben lemondtak és Jolihát hívták meg a megüresedett trónra?

Ó, te, te okos. Te csak a képeket nézed az újságokban. A szöveget nem is látod. Hát nem olvastad, hogy aranyláz van szerte a világon?

Ujból játsszák a Chaplin filmet, az Aranylázat? Nagyszerű film volt. Még most is emlékszem rá.

Dehogy játsszák a filmet. Valódi aranyláz van. A dollár esik, az arany emelkedik. Mindenki aranyat vásárol, Joliek is vettek aranyat. En is kaptam egy nagyon szép karkötőt, — és Lonkus már dugta az arcom alá a gyönyörű, új karesztjét. Elég nehéznek tűnt, hogyan is bírja viselni ezt a sok mütyürkét?

Hol koronázzák őket? Mikor? És miért? — kérdeztem izgatottan, mert hát ez a koronázás igazán érdekes lehet. Jobb, mint egy vacsora-meghívás, érdekesebb, mint egy bár-micvé, vagy esküvő.

Mindenki aranyat vásárol. Tört arany is jó. Gidonék vettek egy régit, de még jó állapotban lévő sereget és egy jogart, valami régi királyi házból valót, még ki-mondatt is van belevésve: jobb ma egy jogart, mint holnap semmit! Joliek már alig tudtak felhajtani egy arany elefántot, valódi elefántcsont-aggarral, meg egy-két tigrát, de azt mondotta Joli, hogy

azt úgysem lehet felvenni se-hová, mert azonyomban se-irigylék a barátok a fejéről, mihelyt meglátják. Olyan aranyat kell venni, ami láthatatlan.

Aranyér — vágtam közbe, az láthatatlan.

Dehogy. Izraelben nincsen arany-lelő-ér, tehát aranyat kell vásárolni. Joli a végtelékig praktikus. Arany, az arany. Érték, érték, tehát kéznél kell, hogy legyen. Hát ha már a kéznél, vagy a kézen nem lehet viselni, akkor gyűrűnk, tessék a szájunkba. Miután a kézen már tiz különböző gyűrűt visel és legalább tiz karesztját van, fil-bevalója, nyaklánc, mellűje, bokalánc, többet már nem is aggathat magára. Tehát kitalálta, hogy a fogaira tét aranykoronákat. Persze, hogy nem is egy koronát kap, hanem tizenkettőt. Buni arany hidat kap, mert neki már ninesenek meg a fogai. Ezért nem jönnek ma este.

Hosszú és éles csöngetés hallatszott kintrol.

Pereken belül benyomultak Joli és Buni.

Megkoronáztak? — kérdeztem, — gratulálók. Igazán nagyesszű nő vagy, Jolikám. Ez egy fej! Egy menő fej! — ahogyan az új magyar irodalom írja.

Megkoronáztak a Becélél utcában. És még csak nem is fényképeztek. Pedig ez is került annyiba, mint egy igazi koronázás. De ragyog is.

Kinyitotta a száját. Aranya csillogott, nevetett. De az est folyamán megjegyezte. Adyt idézve, szabadon: — Aranya csörgött. Nevetett. Nem ehetek! Nem ehetek!

Es nem is evett. Hiába, egy koronázásért meg kell szenvedni.

(Monostory)